

CEZA HUKUKUNDA ALENİYET KAVRAMI

Dr. Fehmi Şener GÜLSEREN
Lefke Avrupa Üniversitesi
Hukuk Fakültesi
fgulseren@eul.edu.tr

Özet: *Türk Hukuk Mevzuatında “Aleniyet” kavramını içinde barındıran pek çok yasa maddesi mevcuttur. Ancak kanunkoyucu hiçbir hükümde aleniyetin ne anlama geldiği konusunda açık bir tanımlama yapmamıştır. Bu nedenle hukuk literatüründe aleniyet, Doktrinde ve Yüksek Mahkeme kararlarında yapılan açıklamalarla izah edilmeye çalışılmaktadır.*

Bu çalışma, genel olarak Türk Hukuk Mevzuatında aleniyet kavramının ne ifade ettiğine göz atmakla beraber, özellikle Türk Ceza Hukukunda yer alan aleniyet tabirlerini ayrıntılı olarak incelemeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Aleniyet İlkesi, açıklık, kamusal ortam, kamuya açık, göz önünde.*

CONCEPT OF PUBLICITY IN THE TURKISH CRIMINAL LAW

Abstract: *In the Turkish Legislation system there are many articles that contain the concept of publicity. In the literature of law publicity has been referred to in principle in the doctrine as well as in the decisions of the Supreme Court.*

In this study, the concept of publicity is going to be discussed in general, with special and further reference to the Criminal Law in some detail.

Keywords: *Principle publicity, openness, public media, open to public*

1. GİRİŞ

Türk Hukuk Mevzuatında, içinde “Aleniyet” sözcüğü geçen pek çok hüküm bulunmaktadır. Ceza ve Hukuk Usul Yasalarında bulunan aleniyet konusundaki hükümlerin yanı sıra, Türk Ceza Yasasında da aleniyet, bazı suçlarda suçun yapısal unsuru, bazı suçlarda ise cezanın ağırlaştırılmasını gerektiren nitelikli hali olarak kabul edilmiştir.

Ancak kanunkoyucu, ceza kanunlarının gerekçelerinde yer alan bazı açıklamalar dışında, hiç bir yasada aleniyetin ne anlama geldiğini açıkça tanımlamamıştır. Bu nedenle aleniyet kavramı, Doktrinde ve Yargıtay kararlarında yapılan yorumlarla açıklanabilmektedir.

Şu halde, yasalarımızda bir çok hükümde yer alan aleniyet tabirinden neyi anlamak gerekir?

Doğal olarak, her yasada yer alan aleniyet kavramı farklı yorumlara tabidir. Hatta Türk Ceza Kanununun farklı maddelerinde yer alan aleniyet ile ilgili tabirleri bile farklı yorumlamak gerekebilir. Belki de bu nedenle, kanunkoyucu tarafından Türk Ceza Kanununun başlangıç hükümlerinde aleniyet konusunda açık tanım yapılmamıştır.

Bu çalışmada, genel olarak Türk Hukuk Mevzuatında yer alan aleniyet ibarelerine kısa kısa göz atmakla beraber, özellikle Türk Ceza Kanunu hükümleri içinde geçen aleniyet tabirlerini ayrıntılı olarak incelemeye çalışacağız.

2. ALENİYET KAVRAMI

Aleniyet sözcüğü arapça “aleniyet” kelimesinden dilimize girmiştir. Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre “açıklık” anlamına gelmektedir ve daha ziyade bir hukuk terimi olarak kullanılmaktadır. Yine “aleni” ve “alenen” sözcükleri de bu kelimeden türetilmiş olup, “açık” “açıkça” “ortada” “herkesin içinde yapılan” olarak çevrilebilir. İngilizcede aleniyet “public” “publicity” “kamuya açık” “halka açık” “tanıtılmış” anlamlarında kullanılmakta, yine Fransızcada “publicité” “publiquement” “publique” “ilan edilme” “halka açıklanma” “açıklık” anlamlarında kullanılmakta, Almandada ise “öffentlichkeit” “öffentlich” “İlan edilmiş” “açıkça” “kamuya açık” anlamlarında kullanılmaktadır.

Halk dilinde aleniyet gizlilik sözcüğünün zıttı olarak kullanılmakta, açık olma durumunu, açıktan açığa, herkesin gözü önünde, herkesin içinde gizlenmeden gerçekleştirilen bir olgu şeklinde kullanılmaktadır.

Hukuk literatüründe aleniyet teknik bir tabirdir. Usul yasalarında ve özellikle Türk Ceza Kanununda sık sık bahsi geçen aleniyet tabiri, daha ziyade “Herkesin vakıf olabileceği bir şekilde” “kamuya açık olarak” anlamlarında kullanılmaktadır. Sonraki bölümlerde ayrıntılı olarak açıklanacağı üzere, burada önemli olan, yapılan fiilin herkesin serbestçe girip çıkabileceği bir mekanda, kamuya, halka açık bir biçimde gerçekleştirilmiş olmasıdır. Bu hareket sırasında mutlaka bir kitlenin hazır bulunması şart değildir. Fiilin meydana geldiği mekanın herkesin girip çıkabileceği bir yer olması kafidir.

Genelde kanunlar aleniyeti tanımlamazlar. Ancak 1974 tarihli Avusturya Ceza Kanununun 69 uncu maddesinde aleniyetin tanımı yapılmaktadır. Maddeye göre aleniyet, “fiilin geniş bir halk kitlesi tarafından doğrudan doğruya idrak edilebilecek biçimde gerçekleştirilmesi” durumunda vardır.

Yine mülga 765 sayılı kanuna mehzaz 1889 tarihli İtalyan Ceza Kanununun 338. maddesinde, "Umumi bir mahalde veya umuma açık bir yerde" ibaresinin aleni anlamına geldiği kabul edilmişti (Artuk, 1996: 40).

Yine Fransız Yargıtay'ının eski kararlarında, aleniyet ile ilgili genel bir prensip bulunmakta ve “Eylem umumi bir mahalde ika olduğu veyahut hususi bir mahalde ika olunmakla birlikte başkaları tarafından bu hareketin farkına varılabildiği takdirde cezayı müstelzimidir” denilmektedir (Dönmezer, 1983: 137).

İleride de bahsedileceği üzere, mülga 765 Sayılı Ceza Kanununun 153. maddesinde de bu konuda bir tanım bulunmaktaydı. Maddeye göre “fiil, matbuat vasıtasıyla veya herhangi bir propoganda vasıtasıyla; Umumi veya umuma açık bir mahalde ve birden ziyade kimseler huzurunda; toplanılan mahal veya içtimaa iştirak edenlerin adeti veya toplantının mevzuu ve gayesi itibarıyla hususi mahiyete haiz olmayan bir içtimaada işlenmiş olursa Ceza Kanununun tatbikatında aleni olarak işlenmiş sayılır” demekte idi..” ve aleniyeti “Umumi veya umuma açık bir mahalde ve birden ziyade kimseler huzurunda” yapılan bir eylem olarak tanımlamaktaydı.

Yine usul yasalarında, istisnalar dışında duruşmaların aleni olduğu ve kararların alenen açıklanacağı yönünde hükümler mevcuttur. Buralardaki alenilik tabiri de duruşmalarda ve kararların açıklanmasında, herkesin bu işlemleri izleyebilmesini, dinleyici olarak bulunabilmesini, hatta görüp duyduklarını dışarıda serbestçe açıklayabilmesini ifade eder.

Doktrinde aleniyetin vukubulması için mekanın umumi mahal yada kamuya açık alan olmasında birleşilmektedir. Yine aleniyet halinin gerçekleşmesi için herkese açık ve kısıtlama olmadan izlenebilir olması öne çıkmaktadır. Bundan sonraki bölümlerde bu konular üzerinde ayrıntılı bir şekilde durulacaktır.

3. TÜRK HUKUK MEVZUATINDA ALENİYET İLE İLGİLİ HÜKÜMLER

Türk Hukuk Mevzuatında aleniyet ile ilgili hükümleri iki ana başlık altında toplamak mümkündür. Bunlardan birincisi Ceza Muhakemeleri ve Hukuk Muhakemeleri usul yasalarında yer alan “Aleniyet İlkesi” dir. Diğeri ise Türk Ceza Kanununda yer alan ve suçun unsurunu veya nitelikli halini oluşturan “alenilik” ibareleridir.

Aleniyet ilkesi, Ceza Muhakemesi ve Hukuk Muhakemesi bakımından yargılamanın tüm aşamalarının topluma açık ve izlenebilir olmasını ifade eder. Bu ilke Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. ve Anayasamızın 36. Maddelerinde teminat altına alınan adil yargılama hakkının bir parçasıdır. Nitekim Anayasamızın 141. Maddesinde de bu konuda özel bir hüküm konulmuş ve “Mahkemelerdeki duruşmalar herkese açıktır, duruşmaların bir kısmının veya tamamının kapalı yapılmasına ancak genel ahlakın veya kamu güvenliğinin kesin olarak gerekli kıldığı hallerde karar verilebilir” denilerek aleniyet ilkesi anayasal güvence altına alınmıştır.

Maddenin gerekçesinde ise, “Duruşmaların açık olması yargılamanın tarafsızlığının etkin bir teminatıdır. Bu açıklık, kamuoyunda ve ilgililerin gönüllerinde huzur ve güven sağlar. İnsan tabiatı gereği en çok gördüğüne inanır. Bu itibarla duruşmaların açık olması ilgililerin inanç beslemesi açısından gerekli, hatta zorunludur” denilmektedir.

Aleniyet ilkesi, yargı düzenimizde, bir anlamda, halkın yargılama faaliyetine izleyici sıfatıyla olsa bile katılımına olanak verdiği için, yargılamaya demokratik bir karakter kazandırmakta, keyfiliği önlemekte, yargılamanın kamu tarafından denetlenmesini sağlamakta ve bu suretle de yargıda şeffaflığın gerçekleştirilmesine katkıda bulunmaktadır.

Diğer bir aleniyet türünü ise, icra edilen oturumların, televizyon, gazete, radyo gibi basın araçlarıyla geniş kitlelere duyurulması yani dolaylı aleniyet oluşturmaktadır; Ancak bu tür aleniyet, genelde, adil yargılanma hakkının bir ögesi olarak algılanmamaktadır. Nitekim, bu konudaki talep ve eleştiriler doğrultusunda 5271 sayılı CMK. yeni bir düzenleme getirmiştir. Buna göre, kural olarak, “adliye binası içerisinde ve duruşma başladıktan sonra duruşma salonunda her türlü sesli ve görüntülü kayıt veya nakil olanağı sağlayan aletler kullanılamaz”. Bu hüküm, adliye binası içerisinde ve dışındaki diğer adli işlemlerin icrasında da uygulanır (CMK.m.183; Öztürk, 2010: 411).

Keza “bir çok Avrupa ülkesinde, örneğin, Almanya ve Avusturyada, basının, oturumların icrası sırasında, fotoğraf çekmesi, ses ve görüntü kaydı alıp; bunları yayımlaması yasaklanmış durumdadır. Bu yasaklamanın temelinde, yargılamaya katılanların kişilik haklarının ve onurunun korunması, gerçeğin tespitinin tehlikeye düşmesinin önlenmesi ve mahkeme salonlarının şov yapılan alanlara dönüştürülmesinin engellenmesi düşüncesi yatmaktadır. Anılan yasaklama, basın özgürlüğüne bir müdahale olarak da algılanamaz. Hatta, yargı bağımsızlığının tüm boyutları itibariyle gerçekleştirilebilmesi açısından, bu tür bir yasaklamanın, bir gereklilik olduğu dahi söylenebilir” (Konca, 2009).

Hukuk Usul Muhakemeleri Kanununun 28. Maddesi “Duruşmalar ve kararların bildirilmesi alenidir” diyerek aleniyet ilkesini hüküm altına almaktadır. Maddenin gerekçesinde ise Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. Maddesine atıf yapılarak “Hüküm açık duruşmada verilir” kuralını yinelemektedir. Bu hükümde aynı zamanda aleniyet ilkesinin kapsamı da gösterilmekte, hem duruşmaların hem de kararların bildirilmesinin aleni olması gerektiği vurgulanmaktadır.

Yine Ceza Muhakemeleri Usul Kanununun 182. Maddesinde “Duruşma herkese açıktır” denilerek istisnalar dışında tüm duruşmaları herkesin izleyebileceği hükme bağlanmıştır. Yine aynı maddenin 3. Fıkrasında “...hüküm açık duruşmada açıklanır” denilerek kararlarında herkes önünde tefhimi gerektiği bildirilmektedir.

Öte yandan yine İdari Yargılama Usul Kanununda, Askeri Mahkemeler Kurulu ve Yargılama Usulleri Hakkındaki Kanunda ve İcra İflas Kanununda da aleniyet ilkesi ile ilgili bir çok hüküm bulunmaktadır.

Doktrinde “aleniyet ilkesi” ile ilgili ikili bir ayırma gidilmektedir. Bunlardan birincisi doğrudan aleniyettir. Doğrudan aleniyet, kişilerin yargılamanın her safhasını hiç bir kısıtlama olmadan izleyebilmelerini ifade eder. İkincisi ise dolaylı aleniyettir. Dolaylı aleniyet ise, kişilerin izledikleri yargılama ile ilgili olarak yargı salonu dışında da açıkça konuşabilmelerini ve açıklamalarda bulunabilmelerini ifade eder. (Bilge, 1978: 290; Özbek vd.,2011: 590)

“Tarihsel gelişme, ceza muhakemesinin kapalı kapılar arkasında yapılmasının insan hakları açısından vahim sonuçlar doğurduğunu ortaya koymuştur. Bu nedenle muhakemenin halkın girebileceği yerlerde yapılmasını ve muhakeme tutanaklarının halka açıklanabilmesini ifade eden ilkeye halka açıklık ilkesi denmektedir” (Öztürk,2010:104).

Yine “aleniyet ilkesi” gereği yargılama sonunda verilen hükmün de alenen tefhim edilmesi öngörülmüştür. Bu açıdan aleniyet ilkesi doktrinde, dinamik ve statik

aleniyet olarak ikiye ayrılmaktadır. Dinamik aleniyet duruşmaların aleni yapılmasını, statik aleniyet ise, kararların açıklanmasının da aleni olmasını ifade eder (Pekcanitez, 2000: 409).

Yasalarımız aleniyet ilkesinin sınırlandırılmasını da düzenlemektedir. Sınırlandırma ancak genel ahlak veya kamu güvenliğinin kesin olarak gerekli kıldığı hallerde yapılabilecektir.

Öte yandan aleniyet, maddi imkansızlıklar nedeniyle de kaldırılabilir. Örneğin mahkeme salonunun yetersiz kalması halinde, duruşma düzeninin sağlanması amacıyla bir kısım izleyici salondan çıkarılabilir. Doğal olarak buna yargılama heyeti karar verecektir. Ancak bu hallerin hepsi istisnai durumlardır (Önen, 1979: 61).

Türk Hukuk Mevzuatında aleniyet ile ilgili farklı hükümler Türk Ceza Kanununda yer almaktadır. Burada bulunan bir çok ceza hükmünde “Alenen” veya “Aleni” ifadeleri geçmektedir. Gerçekten de Ceza Hukukunda aleniyet, bazı suçlarda suçun maddi yapısal unsuru olarak kabul edilmekte, bazı suçlarda ise cezanın ağırlaştırılmasını gerektiren nitelikli hali olarak öngörülmektedir.

Örneğin, TCK’nın 125. Maddesinde hakaret suçu düzenlenmiş olup, 1. Fıkrafta “Bir kimseye onur ve şerefini rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat eden ya da yakıştırmalarda bulunmak veya sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldıran kişi üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır” denilerek suç ve ceza tanımlanmış, aynı maddenin 4. Fıkrasında ise “Ceza, hakaretin alenen işlenmesi halinde, altıda bir oranında arttırılır” denilerek aleniyeti suçun ağırlaştırıcı hali olarak öngörmektedir. Buradaki aleniyet ise, suçun oluşmasına değil, nitelikli haline tesir eden nedenlerdendir.

Diğer yandan TCK’nın 215. Maddesinde “İşlenmiş olan bir suçu veya işlemiş olduğu suçtan dolayı bir kişiyi alenen öven kimse, iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır” denilmektedir. Burada kanunkoyucu, övme fiilinin alenen işlenmesi gerektiğini öngörerek, aleniyeti suçun maddi yapısal unsuru olarak göstermektedir (Soyaslan, 2010: 323).

Öte yandan alenilik kavramına ‘Bağlı hareketli suçlar’da da rastlamaktayız. Bilindiği gibi, kanunkoyucu, suç kalıbında neticenin yanında hareketi de açıkça tanımlamışsa, bağlı hareketli bir suç sözkonusudur. Örneğin TCK’nın 264. maddesinin 1. Fıkrasında “Bir rütbe veya kamu görevinin veya mesleğin resmi elbisesini yetkisi olmaksızın alenen ve başkalarını yanıltacak şekilde giyen veya hakkı olmayan nişan ve madalyaları takan kimseye...” denerek hareketin de açıkça tanımlandığı bir suç tipi düzenlenmiş ve burada da aleniyeti maddi yapısal unsur olarak göstermiştir (Zafer, 2013:196).

5237 Sayılı Türk Ceza Kanununun aleniyet içeren hükümlerinin yasalaşması sırasında yazılmış olan bazı madde gerekçelerinde ise aleniyet “Fiilin gerçekleştiği koşullar itibarıyla, belirli olmayan ve birden fazla kişi tarafından algılanabilir olma” şeklinde tarif edilmektedir.

Bu kısa açıklamalardan sonra, asıl konumuz olan Türk Ceza Hukukunda aleniyet kavramı ile ilgili ayrıntılı bilgilere geçebiliriz.

4. TÜRK CEZA HUKUKUNDA ALENİYET KAVRAMI

4.1. Aleniyet ile İlgili Türk Ceza Kanunu Hükümleri

5237 Sayılı Türk Ceza Kanununu taradığımızda, içinde aleniyet sözcüğü geçen pek çok hüküm görürüz. Ancak bu hükümlerde geçen aleniyet tabirleri farklı yorumlara tabi olabilir. Belki de bundan dolayı kanunkoyucu (TCK'nın) içinde aleniyet kavramı hakkında açık bir tanımlama yapmamıştır. Şimdi aleniyet ile ilgili ceza hükümlerine kısa kısa göz atalım.

Kanunumuzu incelediğimizde ilk olarak “İntihar” başlıklı 84. maddede bu kavrama rastlamaktayız. Maddenin 1. fıkrasında “Başkasını intihara azmettiren, teşvik eden, başkasının intihar kararını kuvvetlendiren ya da başkasının intiharına herhangi bir şekilde yardım eden kişi...” denilerek suçun tanımı ve müeyyidesi gösterilmiş, maddenin 3. fıkrasında ise “Başkalarını intihara alenen teşvik eden kişi...”denilerek suçun özel bir halini düzenlemiştir.

Buradaki “alenen” tabiri neyi ifade etmektedir?

Maddenin 1. fıkrasında kanunkoyucu “Başkasını intihara teşvik ve azmettirme” den bahsetmektedir. Burada doğrudan doğruya belirli ve somut bir kişi söz konusudur. Oysa 3. fıkrada “Başkalarını intihara alenen teşvik...”den bahsedilmektedir. Burada ise belirli bir kişiye doğru değil, genel bir teşvik söz konusudur. Suçun oluşması için muhatap belirtmeden kamuya yönelik açık bir çağrı olmalıdır. Bu çağrıdan da toplumdaki bazı bireylerin etkilenmesi ve intihar etmesi veya en azından intihara teşebbüs olarak şekillenmesi gerekir (Hafızoğlu ve Ketizmen, 2008: 153).

Örneğin internette bir sosyal paylaşım sitesinde muhatap belirtmeden verilen açık bir mesaj veya toplumda itibar gören bir kişinin, sözleriyle, hareketleriyle hatta şiir, müzik ve benzeri vasıtalarla aleniyet içerecek şekilde intihara teşvik eden davranışlar sergilemesi ve bundan birilerinin etkilenerek intihara başvurusu bu suçta vücut verecektir.

Ancak, burada düzenlenen suç tipini bir soyut-tehlike suçu olarak gören görüşler de mevcuttur. İntihara alenen teşvik sonucu bir kimsenin intihar etmesi veya teşebbüs etmesi şart olmayıp, kamuyu etkileyecek nitelikte bir çağrı olması yeterlidir (Tezcan vd., 2013: 178).

Öte yandan Basın Kanununun 20. Maddesinde de ‘intihar olayları hakkında, haber sınırını aşan ve özendirici yayınlar’ suç sayılmıştır. Doktrinde, TCK madde 84/3 ile bu madde arasında bir çelişki bulunduğu, TCK’da hapis cezası bulunduğu halde diğerinde sadece para cezası olduğu ve bu durumun adaletsizliğe yol açtığı söylenmekte ve özel bir yasa olan Basın Kanunundaki hükmün genel bir yasa olan TCK m.84/3 ile yürürlükten kalkmış sayılması gerektiği savunulmaktadır (Özbek vd., 2012:181; Tezcan vd., 2013:178).

TCK'nın aleniyet içeren ikinci hükmü hakaret suçunun düzenlendiği 125. Maddede yer almaktadır. Önceki bölümde açıklandığı gibi, kanunkoyucu maddenin 1. fıkrasında hakaret suçunu tanımlamış ve müeyyidelendirmiş, 4. fıkrada ise suçun alenen işlenmesini nitelikli hal olarak düzenlemiştir. Buradaki aleniyet tabiri, önceki

kısımda da açıklandığı üzere maddenin gerekçesinde “fiilin gerçekleştiği koşullar itibarıyla, belirli olmayan ve birden fazla kişi tarafından algılanabilir olma” olarak tanımlanmaktadır. Kanımca buradaki aleniyet fiilin herkesin vakıf olabileceği bir şekilde işlenmesi ve sayısı belirsiz kişiler tarafından bilinebilir olmasıdır.

4. fıkranın ilk düzenleniş hali “Ceza, hakaretin alenen işlenmesi halinde...; basın ve yayın yoluyla işlenmesi halinde... arttırılır” şeklinde iken 5377 sayılı Kanun ile basın yayın yoluyla işlenmesi ağırlaştırıcı hal olmaktan çıkarılmıştır. Ancak basın-yayın yolu ifadesinin de aleniyet kavramı içinde yer aldığı ve dolayısıyla bu durumda da aleniyetin var sayılacağı söylenebilir (Özbek vd.,2012: 466).

Yine mülga 765 sayılı Kanunda aleniyet nedeniyle cezanın arttırılabilmesi için, suçun, mağdurun huzurunda işlenmesi gerekmekte iken, yeni Ceza Kanunumuzda bu nitelikli hal, hem huzurda hem de gıyapta hakaret bakımından uygulama alanı bulmaktadır.

TCK’nın aleniyet ile ilgili bir başka hükmü “Kişinin hatırasına hakaret” başlıklı 130. maddede yer almaktadır. Maddenin ilk cümlesinde “Bir kimsenin öldükten sonra hatırasına en az üç kişiyle ihtilat ederek hakaret eden kişi...” denilerek suç tanımlanmakta ve cezası tayin edilmekte, son cümlede ise “Ceza hakaretin alenen işlenmesi halinde, altıda bir oranında arttırılır” denilerek aleniyeti ağırlaştırıcı hal olarak düzenlemektedir.

Bu düzenleme doktrinde bazı tartışmaları da beraberinde getirmektedir. Suçun oluşması için “en az üç kişi ile ihtilat” yani karşılıklı görüşme şartı arayan kanunkoyucunun, suçun ağırlaşmış hali için böyle bir şart koymaması ve sadece aleniyet şartı araması tutarlı olarak görülmemektedir. Bu düşünceyi savunanlar, hükmün gerekçesinde aleniyetin “belirli olmayan ve birden fazla kişi” olarak tanımlandığını, birden fazla kişi denildiğinde iki kişinin yeterli görüldüğünün varsayılması gerektiğini, oysa ihtilatta üç kişi şartı arandığını ve bunun bir çelişki olduğunu ifade etmektedirler (Arıkan, 1954: 17).

Bir başka görüşe göre ise aleniyet soyut, ihtilat somut bir kavramdır. Aleniyetten kasıt belirsiz ve çok sayıda kişi tarafından hakaretin öğrenilmesinin mümkün kılınacak şekilde fiilin gerçekleştirilmesidir. İhtilatta ise en az üç kişinin hakareti öğrenmiş olmaları gerekir. Öğrenme olasılığının bulunması yeterli değildir (Tezcan vd., 2013: 470).

Kanımca ihtilat ve aleniyetin ifade ettiği anlamlar farklıdır. İhtilatta faille birlikte en az üç kişinin bir araya gelerek fiile vakıf olmaları söz konusudur, oysa aleniyette birden fazla denilmekle, diğer bir ifade ile en az iki kişi kastedilmekte ve sayısı belirsiz kişilere ve kamuya açık bir bildirim söz konusu olmaktadır. Dolayısıyla kanunkoyucunun amacı farklı yorumlanmalıdır.

Kanunumuzu taramaya devam ettiğimizde, aleniyet ile ilgili bir başka hükmü 190. maddede görmekteyiz. Maddenin 1. fıkrasında “Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma” suçu düzenlenmiş olup 2. fıkrasında ise “Uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanımını alenen özendiren veya bu nitelikte yayın yapan kişi...”denilerek suçla ilgili özel bir hüküm getirilmiş ve aleniyeti suçun unsuru olarak öngörmüştür.

Burada belirli bir muhatap olmayıp, kamuya yönelik genel bir özendirme söz konusudur. Bu fıkradaki suçun oluşması için özendirmenin aleni olması şartı aranmıştır. Bunun anlamı belirsiz sayıdaki kişilerin teşvik teşkil eden sözü duymalarına olanak sağlayan herhangi bir araç kullanmak suretiyle suçun işlenmesini ifade eder. Failin bu sözlerin duyulması olanağı yaratmış olması kafidir. Söylenen sözlerin fiilen duyulmuş olup olmaması hükmün uygulanması bakımından önemli değildir (Tezcan vd., 2013: 684).

Kanunkoyucu alenen özendirme ile yayın yoluyla özendirme fiillerini ayrı ayrı vurgulamış ve aleniyete daha özel bir yorum getirmiştir (Soyaslan, 2006: 187).

Başka bir görüşe göre ise, yayın yapmanın zaten aleniyet içinde değerlendirilmesi gerektiği, ancak kapalı bir gruba yayın yapılması halinde, belki bir uygulama alanı bulunabileceği ileri sürülmektedir (Özbek vd.,2012: 726).

Özendirme, bir kişinin bir konuda kışkırtılması veya heveslendirilmesidir. Burada önemli olan kişinin bu eylemi yapma isteğinin ortaya çıkmasına yardımcı olunmaktır. Özendirme, sözle, yazıyla, işaretle hatta bir sembolle yapılabilir. Özendirme sonucu kişinin veya kişilerin mutlaka uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanması gerekmez. Sadece özendirme niteliğinde aleni bir eylem gerçekleştirilmesi yeterlidir (Özbek vd.,2012: 727).

Örneğin bir okul önünde bir kişi çevresindeki öğrencilere uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanımını özendirici sözler sarfetmesinde veya bu yönde ifadelerde bulunmasında alenilik hali varsayılabilecektir.

TCK'nın aleniyet ile ilgili bir başka hükmü 213. maddede bulunmaktadır. Maddede "Halk arasında endişe, korku ve panik yaratmak amacıyla hayat, sağlık, vücut veya cinsel dokunulmazlık ya da malvarlığı bakımından alenen tehditte bulunan kişi..." denilmektedir.

Bu suç şekli 765 sayılı yasanın 312/a maddesinde olduğu gibi yeniden düzenmiş ise de 2. fıkrasında 765 sayılı yasadaki farklı olarak suçun silah ile işlenebilmesini de düzenleyerek nitelikli bir hal öngörülmüştür. Ayrıca suç tipine vücut ve cinsel dokunulmazlık kavramları da eklenerek suçun kapsamı genişletilmiştir.

Bu suç için ağırlatıcı diğer bir sebepte ortak hüküm başlığı altında düzenlenmiştir. Buna göre 5237 sayılı yasa m. 218'de anılan suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi halinde yarı oranında arttırılacağı öngörülmüş, ayrıca bu hükmeye haber verme sınırı kavramı getirilerek eleştiri veya haber kapsamında kalması halinde ceza verilmemesi kabul edilmiştir. Dolayısıyla aleniyet hali zaten suçun yapısal unsuru iken, basın-yayın yolu ile işlenmesi ilaveten nitelikli hal olarak öngörülmüştür.

Madde TCK'da "Kamu barışına karşı suçlar" başlığı altında yer almaktadır. Dolayısıyla buradaki aleniyet hali de suçun belirli kişi veya kişilere karşı değil, genel olarak kamuya karşı işlenmesi halini ifade etmektedir. Gerçekten de maddenin gerekçesinde "Suçun oluşması için belirli kişi veya kişilerin değil fakat gayrimuayyen kişilerden oluşan kitlelerin tehdite muhatap olması aranır" denilmektedir.

Örneğin cemevi önünde alevileri hedef alarak ‘sizler dinsizsiniz, sizlerin başlarını kesmek caizdir’ şeklinde bağırlması, Yine BDP mitinginde parti başkanına saldırılarak infial ve panik yaratılması, keza Deniz Baykal’ suikast yapılacağı konusunda asılsız iddiaların halk arasında korku ve panik yaratacak şekilde basına yansıtılması, Adnan Menderes Havalimanı otoparkı görevlisine, asılsız olarak ‘Şu an kalkan uçakta bomba var. İhbar yap’ diyerek uçağın acil iniş yapmasına neden olunması, Kadıköy-Beşiktaş seferini yapan vapurda 1 Nisan 2006 tarihinde, bir nisan şakası olsun diye "üzerimde bomba var" diyerek paniğe neden olunması bu konuda yaşanmış adli olaylara örnek verilebilir.

Yine aleniyet ile ilgili bir başka hüküm TCK’nın 214 maddesinde bulunmaktadır. “Suç işlemeye tahrik” başlıklı maddenin 1. fıkrasında “Suç işlemek için alenen tahrikte bulunan kişi...” denilerek suç tanımlanmakta ve aleniyeti suçun oluşmasında maddi bir yapısal unsur olarak öngörmektedir.

Maddenin gerekçesi ise şöyledir. “Suç işlemek için tahrik, aslında tahrik konusu suça bir hazırlık hareketi niteliğindedir. Ancak aleni olarak gerçekleştirilen bu tür fiillerin, kamu barışı açısından ifade ettiği tehlike nedeniyle, zararlı neticenin doğmasını beklemeden ve iştirak kurallarından bağımsız olarak ceza yaptırımını altına alınması gerekmiştir”. Bu suç ta soyut tehlike suçudur. Cezalandırma için tehlikenin gerçekleşmesi gerekmez. Tahrik açık ve net olabileceği gibi genel olarak ta ifade edilmiş olabilir. Suçun işleniş biçimi, yeri, zamanı ve kimler tarafından işleneceğinin belirtilmesi gerekmez.

Fıkradaki suç işlemeye tahrik fiilinin maddi unsurunu “suç işlemek için alenen tahrik” oluşturmaktadır. Buradaki aleniyet tabiri de kamuyu muhatap almaktadır. Dolayısıyla buradaki aleniyet hali de suçun belirli kişi veya kişilere karşı değil, genel olarak kamuya karşı işlenmesi halini ifade etmektedir. “Maddenin birinci fıkrasında, suç işlemeye alenen tahrik fiili, iştirak ilişkisinden bağımsız bir suç olarak tanımlanmıştır. Burada bir tehlike suçu söz konusu olduğundan, suç işlemeye tahrik suçunun tamamlanabilmesi için tahrik konusu suçların işlenmesi gerekmemektedir. Suç işlemek için tahrik, aslında tahrik konusu suça bir hazırlık hareketi niteliğindedir. Ancak aleni olarak gerçekleştirilen bu tür fiillerin, kamu barışı açısından ifade ettiği tehlike nedeniyle, zararlı neticenin doğmasını beklemeden ve iştirak kurallarından bağımsız olarak ceza yaptırımını altına alınması gerekmiştir”.

Burada önemli olan “belirli olmayan kimselerin suç işlemeye tahrik edilmesidir”. Çünkü belirli kişi veya kişilerin suç işlemeye tahrik edilmesi halinde meselenin “Azmettirme veya iştirak” kuralları içine dahil edilmesi gerekecektir.

“765 sayılı Kanunun 311 inci maddesinin 3 üncü fıkrasında suç işlemeye tahrikin ağırlaştırıcı nedeni, ‘Tahrik, her türlü kitle haberleşme araçları, ses kayıt bantları, plak, film, gazete, mecmua ile sair basın aletleriyle veya elle yazılıp çoğaltılarak yayınlanan veya dağıtılan yazılar ile ya da umumi yerlerde levha ve ilan asmak suretiyle olursa...’ şeklinde belirtilmişti. 5237 sayılı Kanunda ise suç işlemeye tahrik fiilinin yer aldığı beşinci bölümün, “Ortak Hüküm” başlıklı 218 inci maddesinde bu başlıkta düzenlenen suçlara ilişkin ortak bir ağırlatıcı sebep yer almaktadır. 765 sayılı Kanunun 311 inci maddesinin 3 üncü fıkrasında ağırlatıcı sebebin uygulanmasını gerektiren haller tek tek sayılmış olmasına karşılık yeni TCK’da kazıistik sistem terk edilmiş ve 218 inci maddede daha genel bir ifade (basın ve yayın yoluyla

işlenme) kullanılmıştır”. Dolayısıyla burada da aleniyet hali zaten suçun yapısal unsuru iken, basın-yayın yolu ile işlenmesi ilaveten nitelikli hal olarak öngörülmüştür.

Örneğin; Belediye Başkan adayının şehir meydanında toplanan gruba suç işlemeye tahrik niteliğinde sözler söylemesi; Parti toplantısında darbe çağırısı yapıldığı iddiası; Twitter’den gezi olaylarını destekler nitelikte mesajlar yayınlanması; Kanunsuz gösteri yapılması yönünde sokağa afiş asılması; suç işlemeye alenen tahrik ile ilgili medyaya yansıyan adli olaylardır.

Kanunumuzu taradığımızda, yine 215. maddede aleniyet tabirinin yer aldığını görüyoruz. Maddede “İşlenmiş bir suçu veya işlemiş olduğu suçtan dolayı bir kişiyi alenen öven kimse kamu düzeni açısından açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkması halinde...” denilmektedir.

Madde gerekçesinde “suçu veya suçluyu övme suçunun tanımı yapılmıştır. Buna göre suçun oluşması için, failin işlenmiş olan bir suçu veya işlemiş olduğu bir suçtan dolayı bir kişiyi alenen övmesi gerekmektedir. İşlenmiş olan bir suçun failini veya kanuna uymayan kişiliğini, sırf suç işlemesi sebebiyle övme hâli de cezalandırılmaktadır. Suç işlemiş olan kişinin övülmesi hâlinde, aslında bu kişi aracılığıyla işlenmiş olan suç övülmektedir”.

Burada da aleniyet suçun maddi unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Suçun oluşması için övme fiilinin alenen olarak gerçekleştirilmesi şart koşulmaktadır. Alenen övmeyi ise genel aleniyet tanımı içinde değerlendirmek gerekir. Madde “Kamu barışına karşı suçlar” hakkındaki beşinci bölümde yer almaktadır. Dolayısıyla buradaki aleniyet ifadesinden de suçun belirli kişi veya kişilere karşı değil, genel olarak kamuya karşı işlenmesi halini anlamak gerekecektir. Yine maddeye sonradan eklenmiş bulunan kamu düzeni açısından açık ve yakın bir tehlike cümlesi de, alenen tabirine kamusal anlam yüklenmesi gerektiğinin bir göstergesidir.

Alenen övmek, herkesin görebileceği şekilde pankart veya afiş asmak şeklinde olabileceği gibi, bir toplantıda konuşmak veya sokakta herkesin duyabileceği şekilde bağırarak suretiyle de icra edilebilir. Ancak suçun gerçekleşebilmesi için, failin mutlaka kalabalık içinde veya bir toplantıda bulunmasına gerek bulunmamaktadır. Konunun internet ortamındaki karşılığına bakılırsa, sosyal paylaşım siteleri ve diğer web sitelerinin bazıları her ne kadar haber vs. gibi basın yayın ünvanı ile faaliyette bulunsalar da basın yayın organı sayılmamaktadır. dolayısı ile bu alanda meydana gelen suçun aleniyet unsurunu gerçekleşmesi problem olacağı söylenece de, kanımca giriş için özel bir kullanıcı adı ve şifre gerektirmeyen ve tıklayan herkesin serbestçe girebildiği tüm internet ortamı, aleniyet halinin gerçekleşmesi için yeterlidir.

Maddenin eski düzenlemesi, 765 sayılı Kanunda 312/1 maddesinde yer almakta ve ‘Bir cürmü alenen öven veya iyi gördüğünü söyleyen veya halkı kanuna uymamaya tahrik eden kimse...’ şeklinde düzenlenmekteydi ve burada da aleniyet hali maddi yapısal unsurdu.

Terör, cebir, şiddet ve tehditle işlenen suçların veya bu suçları işleyen failerin övülmesinin, bu övgünün beraberinde kamu düzeni açısından açık ve yakın bir tehlikeyi ortaya çıkarma ihtimalinin yüksek olması nedeniyle, toplumda infial oluşturan, iç acıtan ve insanları derinden rahatsız eden bir suçun veya bu suçu işleyen

kişinin alenen övülmesi, yani yüceltilmesi ve iyi görüldüğünün söylenmesi suç teşkil etmelidir. Belirtmeliyiz ki, ‘kamu düzeni açısından açık ve yakın tehlikenin ortaya çıkması’ibaresi, suçu ve suçluyu övme fiilinin suç sayılması son derece güçleştirmekte ve tespiti de sübjektif yoruma bağlı hale getirmektedir.

Bir başka aleniyet ibaresi TCK’nın 216. maddesinde yer almaktadır. Madde şöyledir. “(1) Halkın sosyal sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge bakımından farklı özelliklere sahip bir kesimini, diğer bir kesimi aleyhine kin ve düşmanlığa alenen tahrik eden kimse, kamu düzeni açısından açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkması halinde...(2) Halkın bir kesimini, sosyal sınıf, ırk, din, mezhep, cinsiyet veya bölge farklılığına dayanarak alenen aşağılayan kişi...(3) Halkın bir kesiminin benimsediği dini değerleri alenen aşağılayan kişi, fiilin kamu barışını bozmaya elverişli olması halinde,..” denilerek her üç fıkrada da aleniyet halini suçun maddi bir unsuru olarak göstermektedir.

Maddenin gerekçesi ise “Failin fiili ile adet ve şahıs olarak muayyen olmayan toplum kesimi üzerinde, kin ve nefret duygularının oluşumuna veya mevcut duyguların pekişmesine etkide bulunması” şeklinde yazılmıştır. Bu ifadeden de maddedeki aleniyet halinin genel olarak kamuya yönelik ve belirli olmayan kimseleri hedef alarak yapılan bir fiil şeklinde yorumlanması gerektiği aşikardır.

Doktrinde bu suçun tamamlanma anı konusunda tartışmalar vardır. Bizim de katıldığımız bir görüşe göre, suç tahrik edilen fiilin alenen gerçekleşmesiyle tamamlanır. Buradaki aleniyet hali için, tahrik edilenlerin fiili algılamış olmaları şart değildir. Hareketin öğrenilebilir nitelikte olması yeterlidir ve suç o anda oluşur. Yargıtay da muhtelif kararlarında bu görüşü desteklemektedir (Bayraktar, 1977: 185; Önder, 1994: 419).

Diğer bir görüşe göre ise, suçun tamamlanma anını aleniyetin gerçekleşmesine göre tesbit etmek gerekir. Buna göre fiil; basın yoluyla işlendiği takdirde aleniyetin söz konusu olabilmesi için neşrin gerçekleşmesi şarttır. Suç neşirle birlikte tamamlanır. Suçun umumi veya umuma açık bir yerde işlenmesi halinde ise, fiilin tahrik edilenler tarafından algılandığı anda suçun tamamlandığını kabul etmek gerekir (Artuk vd., 2013: 732).

TCK’nın 217. maddesinde de “Halkı kanunlara uymamaya alenen tahrik eden kişi, tahrikin kamu barışını bozmaya elverişli olması halinde...” denilerek aleniyet şartı suçun bir unsuru olarak kabul edilmektedir. Burada da suçun oluşumu için belirli kimse veya kimselerin değil sayısı belirsiz bir kitlenin tahriki gerekmektedir. Dolayısıyla gayrimuayyen kişilerden oluşan kitlelerin tahrike muhatap olması aranır.

Madde gerekçesinde “Bu maddede halkın, kanunlara uymamaya tahrik edilmesi suç hâline getirilmiştir. Tahrik fiilinin ‘kamu barışını bozmaya elverişli’ olması aranarak, bu suçun somut tehlike suçu olduğu vurgulanmıştır”. denilmektedir. Suçun maddi unsurunu halkı kanunlara uymamaya alenen tahrik etmek oluşturmaktadır. Tahrikin kamu barışını bozmaya elverişli olması gerekir.

Eski ve Yeni TCK’nın bu suç açısından mukayesesini yapmak gerekirse; yeni Kanunun 217nci maddesi ile halkın kanunlara uymamaya tahrik edilmesi cezalandırılmaktadır. Ancak söz konusu suçun oluşabilmesi için 765 sayılı Kanunun 312/1inci maddesinden farklı olarak, tahrikin “kamu barışını bozmaya elverişli

olması” aranmıştır. Böylece 217 nci maddedeki suç somut tehlike suçu haline getirilmiştir. Yeni TCK’unda, 765 sayılı TCK’dan farklı olarak fiilin ‘alenen’ işlenmesi halinde suçun oluşacağı kabul edilmiştir.

Yine “Kamu barışına karşı suçlar” başlığı altında bulunan 219. maddenin 1. fıkrasında da aleniyet suçun unsurlarındandır. Maddenin 1. fıkrasında “İmam, hatip, vaiz, rahip, haham gibi dini reislerden biri vazifesini ifa sırasında alenen hükümet idaresini ve devlet kanunlarını ve hükümet icraatını takbih ve tezyif ederse...” denilmektedir. Fiilin oluşması için “takbih ve tezyif” fiilinin görev sırasında alenen yapılması gerekmektedir.

Dini ibadet, ayin ve törenlerde din görevlisince cemaate yapılan açıklamalar alenidir. Örneğin bir cami imamının hutbe sırasında camide bulunan kitleye karşı böyle bir eylem gerçekleştirmesinde aleniyet unsuru vardır. Aynı kişinin, dini kimliğini kullanmadan özel bir sohbet sırasında sarfedeceği aynı sözler ise eleştiri sınırları içinde değerlendirilebilir.

Maddenin mülga 765 sayılı Ceza Kanunundaki eski düzenlemesinde 241. maddede aleniyet suçun unsuru değildi. 242. maddenin son fıkrasına nitelikli hal olarak konulmuştu. Halbuki yeni düzenlemede aleniyet suçun unsurlarından sayılmıştır.

Aleniyet kavramı TCK’nın üçüncü kısım yedinci bölümünde yer alan “genel ahlaka karşı suçlar”da yine karşımıza çıkmaktadır. 225. maddede şöyle denilmektedir. “Alenen cinsel ilişkide bulunan veya teşhircilik yapan kişi...” Mülga hükümde “Alenen hayasızca vaz’u hareket” olan suçun unsurları “cinsel ilişki veya teşhircilik” olarak yeniden düzenlenmiştir. Suçun diğer asli unsuru ise eylemin alenen yapılmasıdır. Buradaki aleniyetten genel aleniyet tanımı anlaşılmalıdır. Yani eylemin kamuya açık bir yerde, belirli olmayan ve birden fazla kişilerin vakıf olabileceği şekilde gerçekleştirilmesidir. Nitekim maddenin gerekçesinde “aleniyet için aranan ölçüt, gerçekleştiği koşullar itibarıyla, fiilin belirli olmayan ve birden fazla kişiler tarafından algılanabilir olmasıdır” denilmektedir.

Suçun oluşması bakımından bu hareketlerin alenen gerçekleşmesi, yani üçüncü şahıslar tarafından görülebilir olması şartı aranır. Yargıtay muhtelif kararlarında, geceleyin kendi evlerinde elektriği ve perdelerin yarısını açık bırakarak dışarıdan görünür bir biçimde yapılan cinsel ilişkide aleniyet unsurunu varsaymaktadır. Ancak bir çiftin cinsel ilişkiye girdiği gözle görünememekle birlikte, açık pencereden sesleri sokağa geliyorsa 225. maddedeki suçun oluştuğu söylenemez (Artuk vd., 2013: 771).

Yine aynı bölümde 226. maddenin 1. fıkrasında (b) bendinde “Müstehcenlik” başlığı altında yer alan hükümde de aleniyet tabirini görmekteyiz. Maddede “(Müstehcen görüntü, yazı veya sözleri) çocukların girebileceği veya görebileceği yerlerde veya alenen gösteren, görülebilecek şekilde sergileyen, okuyan, okutan, söyleyen, söyleten...” denilmektedir. TCK’nın 226. maddesi, bilişim yoluyla işlenen suçlar bağlamında giderek daha çok gündeme gelmektedir.

Madde metninde, müstehcenlik ve çocukların bu tür zararlı yayınlara karşı korunmasına ilişkin hükümler düzenlenmiştir. Normatif (değerlendirilebilir) bir unsur niteliğini taşıyan müstehcenlik kavramının içeriğinin belirlenmesinde, toplumda egemen olan değer ölçüleri ve yukarıdaki madde gerekçesinde hayasızca

hareketler kavramına yönelik olarak yapılan açıklamalar, göz önünde bulundurulmalıdır.

Maddenin birinci fıkrasında müstehcenlikle ilgili çeşitli davranışlar, suç olarak tanımlanmıştır. Fıkranın (a) bendinde, bir çocuğa müstehcen görüntü, yazı veya sözleri içeren ürünlerin verilmesi ya da bunların içeriğinin gösterilmesi, okunması, okutulması veya dinletilmesi; (b) bendinde ise, bunların içeriklerini çocukların girebileceği veya görebileceği yerlerde ya da alenen gösterilmesi, görülebilecek şekilde sergilenmesi, okunması, okutulması, söylenmesi veya söylenmesi, suç olarak tanımlanmıştır.

Müstehcenlik başlı başına bir suç olmayıp çocukların buna ulaşip ulaşmadıkları, görüp görmedikleri önemlidir. Özellikle çocukların da rahatça girip dolaşabilecekleri sosyal medyada verilen bu tür mesajlarda aleniyet unsuru oluşabilecektir. Madde, çocukların girebileceği veya görebileceği yerler cümlesine ayrıca aleniyeti de ilave ederek bu mahal çocukların bulunabileceği bir mahal olmasa bile genel aleniyetin şartları oluşmuş ise suçun da oluşabileceğini öngörmüştür.

Aleniyetin oluşması için, çocuğun müstehcen ürüne ulaşmasının imkan dairesinde olması gerekir ve yeterlidir. Aleniyetin gerçekleştiğinden söz etmek için görülmüş veya duyulmuş olması gerekmez. Görülebilir veya duyulabilir olması yeterlidir. Bu husus somut olayın özelliğine göre belirlenir. Örneğin failin girdiği umumi helanın duvarına müstehcen kadın resimleri çizmesi, müstehcen plağın hōparlör ile mağazanın dışına verilmesi gibi hallerde aleniyet vardır (Özbek vd., 2012: 788).

Aleniyet kavramına TCK'nın 264. maddesinde de rastlamaktayız. Maddenin 1. fıkrasında “Bir rütbe veya kamu görevinin veya mesleğin resmi elbisesini yetkisi olmaksızın alenen ve başkalarını yanıltacak şekilde giyen veya hakkı olmayan nişan ve madalyaları takan kimseye...” denilmektedir.

Burada aleniyet başkalarını yanıltma haliyle birlikte suçun unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Buradaki aleniyetten genel aleniyet tanımı anlaşılmalıdır. Yani eylemin kamuya açık bir yerde, belirli olmayan ve birden fazla kişilerin vakıf olabileceği şekilde gerçekleştirilmesidir.

Madde aleniyet unsurunun yanında başkalarını yanıltma unsurunu da saymıştır. “Resmi elbiseyi giyme, herkesçe görünür şekilde ve başkalarını yanıltacak şekilde olacaktır. Yanıltmak, başkalarının o elbiseyi ve giyeni gerçek görevli zannetmesi demektir. Eylem sadece rütbeyi takmak veya elbiseyi giymekle suç oluşturacaktır. Başkaca, sözlü, fiili harekete ihtiyaç olmayacaktır. Resmi olmayan elbiselerle suç işlenemez”. Dolayısıyla aleniyet varolsa da muhataplar failin gerçekten resmi görevli olmadığını anlayacak durumda iseler suç oluşmayacaktır. Örneğin bir tiyatro gösterisinde veya bir maskeli baloda ya da bayramda bir çocuğun giydiği resmi kıyafette aleniyet var olsa da başkalarını yanıltma unsuru gerçekleşmemektedir.

Maddenin gerekçesinde, birinci fıkrasında, “bir rütbe ya da kamu görevinin veya mesleğin resmî elbisesini yetkisi olmadan alenen ve başkalarını yanıltacak şekilde giymek veya hakkı olmadığı hâlde belirli nişan veya madalyaları takmak suç olarak tanımlanmıştır. Elbisenin ait olduğu kamu görevine ilişkin işlerin yapılmasına

teşebbüs edilmesi, ayrı bir suç oluşturur. Bu durumda ayrıca yukarıdaki madde hükmüne göre cezaya hükmetmek gerekir. Maddenin ikinci fıkrasında, haksız olarak giyilen elbisenin sağlayacağı kolaylık ve olanaklardan yararlanılarak suç işlenmesi hâlinde, elbise giymeye ait cezanın artırılacağı açıklanmıştır. Böylece hem haksız elbise giymenin cezası artırılacak ve hem de işlenen suçtan dolayı ceza verilecektir”.

Maddenin mülga 765 Sayılı Ceza Kanununun 253. maddesinde yer alan eski düzenlemesinde, aleniyet tabiri yerine “Açıktan açığa” tabiri kullanılmış idi. Ancak yeni düzenlemede bu tabir “Alenen” olarak değiştirilmiş ve bir anlamda kapsamı genişletilmiştir.

Aleniyet kavramı ile ilgili ilginç bir madde, TCK’nın “Gizliliğin ihlali” başlıklı 285. maddesinde yer almaktadır. Maddenin 1. Fıkrasının ilk cümlesinde “Soruşturmanın gizliliğini alenen ihlal eden kişi...” denilerek bu suçun alenen işlenebileceği vurgulanmakta, ancak 2. cümlede ise “Soruşturma aşamasında alınan ve kanun hükmü gereğince gizli tutulması gereken kararların ve bunların gereği olarak yapılan işlemlerin gizliliğinin ihlali açısından aleniyetin gerçekleşmesi aranmaz” denilerek aleniyet unsuru kaldırılmaktadır. İlk cümlede genel aleniyeti arayan yani eylemin belirli olmayan ve birden fazla kişilerin vakıf olabileceği şekilde gerçekleştirilmesini şart koşan kanunkoyucu, ikinci cümlede bu unsuru istememektedir. Örneğin soruşturma içine dahil olmakla birlikte, telefon dinlenmesi ile ilgili bir karar veya bununla ilgili yapılan işlemlerin gizliliğinin ihlalinde aleniyet şartı aranmayacaktır. Maddenin 3. fıkrasında ise “Kanuna göre kapalı yapılması gereken veya kapalı yapılmasına karar verilen duruşmadaki açıklama veya görüntülerin gizliliğini alenen ihlal eden kişi, birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır. Ancak, bu suçun oluşması için, tanığın korunmasına ilişkin olarak alınan gizlilik kararına aykırılık açısından aleniyetin gerçekleşmesi aranmaz” denilmektedir.

Madde, suçun oluşması için ayrıca iki şart getirmektedir. Birincisinde, ‘Soruşturma evresinde yapılan işlemin içeriğinin açıklanması suretiyle, suçlu sayılmama karinesinden yararlanma hakkının veya haberleşmenin gizliliğinin ya da özel hayatın gizliliğinin ihlal edilmesi, ikincisinde, soruşturma evresinde yapılan işlemin içeriğine ilişkin olarak yapılan açıklamanın maddi gerçeğin ortaya çıkmasını engellemeye elverişli olması, gerekir’ denilmektedir.

Maddenin gerekçesinde, “Hukukun genel kurallarından birisi, soruşturmanın gizliliğidir. Soruşturma evresinin içeriği ve sınırları, bu evrenin ne suretle cereyan edeceği, aktörleri ve yetkileri kanunla saptanmıştır. Soruşturma evresi genel olarak ve esas itibarıyla kamuya karşı gizli biçimde cereyan eder. Soruşturma evresinin gizliliği, bir defa ceza adaletinin doğruluk, dürüstlük, gerçeğe ulaşma ilkelerine uyulması için bir zorunluluktur. Ancak, her şeyden önce suçsuzluk karinesinin sağlam tutulabilmesi yönünden de vazgeçilemez niteliktedir. Medya mensupları, bu konularda doğru haber elde edemediklerinde öteden beriden devşirilen ve çok kere yanlış olan bilgileri halka yansıtmakta ve insanların en temel hakkı olan suçsuzluk karinesi böylece ihlâl edilmektedir; soruşturma da zarar görmekte ve delillerin yok edilmesi hususunda, elbette ki istemeden şüphelilere yardım sağlanmış olmaktadır” denilmektedir.

Bu ifadelerden, yasa koyucunun burada da aleniyetten, genel aleniyeti kastettiği anlaşılmalıdır. Yani eylemin kamuya açık bir yerde, belirli olmayan ve birden fazla kişilerin vakıf olabileceği şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Yine yasa koyucu bir çok madde de suçun basın yayın yolu ile işlenmesini, aleniyetten ayrı bir ağırlaştırıcı neden saydığı halde, burada, suçun basın yayın yolu ile işlenmesini de aleniyet kavramı içine dahil etmiştir.

Farklı bir görüşe göre, buradaki aleniyet hali daha geniş tutulmaktadır. Gizliliğin ihlali her türlü yazılı veya sözlü davranışlarla gerçekleşebilir. Burada özellikle istenen ve suçun oluşması bakımından aranan bir şart söz konusu değildir. Bu bakımından fıkra düzenlenmiş suç serbest hareketli bir suçtur. Dolayısıyla gerçekleştirilen fiilin icrasının ne şekilde olduğu önem arz etmemektedir. Fakat suçun oluşması için yapılan soruşturma ile ilgili bilgi ve belgelere çok sayıda kişinin ulaşma olanağının bulunması gerekmektedir. Birkaç kişinin haberdar olması ve bunun sınırlı bir çevrede kalması gizliliğin ihlali suçuna sebebiyet vermeyecektir (Gökcan ve Artuç, 2010: 8093).

Yine farklı bir görüşe göre “burada aleniyetten anlaşılması gereken, birçok kimsenin önünde, birçok kimsenin öğrenmesini sağlayan gizliliğin ihlâlidir. Başka bir deyişle, burada aleniyetin anlamı, ihlâlin gerçekleştirildiği mahalle ilgili değildir. Dolayısıyla, ihlâl fiilinin kamuya açık veya kamuya kapalı bir alanda gerçekleştirilmiş olması önem taşımaz. Buna göre, basın-yayın veya diğer propaganda araçlarıyla ya da kamusal veya kamuya açık alanlarda ve birçok kimsenin önünde yahut gerçekleştirildiği yer veya katılan kişilerin sayısı veya amacı yönünden özel olmayan bir toplantıda gerçekleştirilmişse, gizliliğin ihlâli alenidir. Öte yandan, özellikle belirtmek gerekir ki burada önemli olan birçok kimse tarafından öğrenilebilme ihtimali veya imkânı değil, birçok kimse önünde gerçekleştirilmiş olması, birçok kimsenin öğrenmesinin sağlanmış olmasıdır” (Okuyucu ve Ergün, 2010: 265).

“TCK m. 285/1’de aranan aleniyet, bir cezalandırılabilme şartı değil, suçun bir unsurudur. Zira cezalandırılabilme şartı, bütün unsurlarıyla gerçekleşmiş bir suçtan sonra söz konusu olan, devletin cezalandırma yetkisini kullanabilmesinin ve cezanın uygulanabilmesinin geleceğe ilişkin, kesin olmayan ve suçu oluşturan fiilin dışında kalan bir olaya bağlanmasıdır. Dolayısıyla, suçun gerçekleşip gerçekleşmemesi bakımından etkili değildir. Oysa gizliliğin ihlâli suçu bakımından aleniyet, kanunî tipe yabancı, kanunî tipin dışında bir unsur olmayıp bizzat suçun kurucu unsurlarındandır. Çünkü aleniyet şartı gerçekleşmedikçe gizliliğin ihlâli suçu gerçekleşmiş olmayacaktır. Dolayısıyla, aleniyet, suçun kurucu unsurlarından biridir ve failin kastı suçun diğer unsurları gibi, bu unsuru da kapsmalıdır” (Okuyucu ve Ergün, 2010: 265).

Yine TCK’nın “adli yargılamayı etkilemeye teşebbüs” başlıklı 288. maddesinde de aleniyet şartı bulunmaktadır. Madde şöyledir. “Bir olayla ilgili olarak başlatılan soruşturma veya kovuşturma kesin hükümle sonuçlanıncaya kadar savcı, hakim, mahkeme, bilirkişi veya tanıkları etkilemek amacıyla alenen sözlü, yazılı beyanda bulunan kişi...” Hükümde aleniyet suçun unsurları arasında gösterilmiştir.

Madde gerekçesinde “madde, kesin bir yargı kararı verilmeden önce tanıkların beyanlarını veya bilirkişi mütalâalarını ve hüküm ve kararları etkilemek amacıyla

baskıcı ve kötü niyetli yayınlar yapılmasını ve bunların açıklanmasını cezalandırmaktadır. Adalet cihazının yansızlığını sadece iktidarlara karşı koruyucu güvenceler yeterli değildir; kamuoyunda, “kapıları tutanların” etkisinden de adaleti kurtarmak ve sükûnetle çalışılmasını sağlamak gereklidir.” Denmektedir. Kamuoyunda zaman zaman dile getirilen “yargısız infaz” hali buna güzel bir örnektir.

Burada aranan aleniyet unsurunu da genel aleniyet olarak nitelendirebiliriz. Diğer bir deyişle, eylem kamuya açık bir mahalde bir çok kişinin tanık olabileceği bir tarzda veya medya yoluyla işlenmelidir.

Doktrinde çoğunluğun görüşüne göre “adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs suçu” soyut değil somut tehlike suçudur. Genel kast aranmaz, özel kast aranır. Hal böyle olunca da zaten bir teşebbüs suçu olan bu suçun oluşması da imkansız hale gelmiş olur. Zaten bu sebeplerle, 765 sayılı mülga Ceza Kanunu bu suç tipine yer vermemiştir. Sadece Basın Kanununda bu suçu karşılayan bir hükme yer verilmiştir (Arıcan, 2011: 2).

Gerçekten Basın Kanununun 19 maddesinde “Hazırlık soruşturmasının başlamasından takipsizlik kararı verilmesine veya kamu davasının açılmasına kadar geçen süre içerisinde, Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme işlemlerinin ve soruşturma ile ilgili diğer belgelerin içeriğini yayımlayan kimse, ... cezalandırılır”. Denmekte suçun, bölgesel süreli yayınlarda işlenmesini de ağırlaştırıcı hal olarak görmektedir.

Yine aynı maddenin son fıkrasında “Görülmekte olan bir dava kesin kararla sonuçlanıncaya kadar, bu dava ile ilgili hâkim veya mahkeme işlemleri hakkında mütalaa yayımlayan kişiler hakkında da birinci fıkrada yer alan cezalar uygulanır” denmektedir.

Öte yandan TCK. nın 277. Maddesinde de ayrı bir “Yargı görevini etkileme” suçu bulunmaktadır. Adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs suçunun maddi unsuru mahkemeyi, yargıcı, savcıyı, bilirkişiyi, tanığı etkilemek amacıyla ve alenen sözlü veya yazılı beyanda bulunmaktır. Aleniyet, eylemin belli olmayan birden fazla kişi tarafından algılanabilir olması demektir. Buna karşın yargı görevi yapanı etkileme suçunun oluşması için aleniyet aranmamıştır. TCK 277'deki suçun oluşması için, eylemin doğrudan doğruya yargı görevi yapanı etkilemeye elverişli olması yeterli sayılmaktadır.

Sonuç olarak TCK m. 288'in oluşması için etkilemeye yönelik sözlü ya da yazılı beyanın aleni olması gerekmektedir, aleniyet bu suçun bir unsurudur. Fiilin belirli olmayan ve birden fazla kişiler tarafından algılanabilir olması anlamına gelmektedir. Aleniyetin basın yolu ile gerçekleşmesi gerekmez. Bir sohbet veya toplantı sırasında da aleniyet unsuru oluşabilir. Yine sözlü ya da yazılı beyanın aleni olması gerektiğinden failin yargı görevi yapan, tanık veya bilirkişiyi ile yakın temasta bulunması gerekmemektedir (Donay, 2007: 411).

TCK'nın “Cumhurbaşkanlığına hakaret” suçunu düzenleyen 299. maddesinin 2. fıkrasında ise, bu suçun alenen işlenmesi hali ağırlaştırıcı sebep olarak gösterilmektedir. Maddenin birinci fıkrasında suç tanımlanmakta ve müeyyide altına

alınmakta, ikinci fıkra ise eylemin belirli olmayan ve birden fazla kişilerin vakıf olabileceği şekilde gerçekleştirilmesini nitelikli hal olarak düzenlemektedir.

Maddenin gerekçesinde “Cumhurbaşkanının Devleti temsil etmesi ve Anayasada belirtilen görev ve yetkileri göz önüne alınarak onun kişiliğine yöneltilen hareketin bir bakıma Devlet kuvvetleri aleyhine cürümlerden sayılması gerektiği düşüncesinden hareketle bu madde kaleme alınmış ve Cumhurbaşkanına karşı hakaret müstakil bir suç hâline getirilmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında, cumhurbaşkanına hakaretin alenen ya da basın ve yayın yoluyla işlenmesi, bu suçun bir nitelikli hâli olarak kabul edilmiştir” denmektedir.

Maddenin mülga 765 Sayılı Ceza Kanununun 158. maddesinde yer alan eski düzenlemesinde, “Muvacehesinde” ve “Gıyabında” tabirleri kullanılmış olup, aleniyet hali bir unsur veya nitelikli hal olarak gösterilmemiş idi. Dolayısıyla aleniyet hali yeni kanun ile hükme ilave edilmiştir.

Yine TCK’nın “Devletin egemenlik alametlerini aşağılama” başlıklı 300. maddesinde de aleniyet suçun maddi unsuru olarak gösterilmiştir. Maddenin 1. fıkrasında “Türk bayrağını yırtarak, yakarak veya sair surette ve alenen aşağılayan kişi...” hükmü bulunmakta, 2. fıkrada ise “İstiklal marşını alenen aşağılayan kişi...” denilmekte ve suçun oluşması için genel aleniyet unsurunun var olması gerektiği burada da vurgulanmaktadır.

Madde gerekçesinde “Madde metninde, Türk Bayrağını alenen tahkir fiili cezalandırılmaktadır. Suçun konusu Türk Bayrağıdır. Türk Bayrağından maksat, Anayasanın 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtildiği üzere “şekli kanununda belirtilen beyaz ay yıldızlı al bayraktır”. Ancak, Türk Bayrağının yanı sıra, Anayasa’da belirlenen beyaz ay yıldızlı al bayrak özelliklerini taşıyan ve Türkiye Cumhuriyeti Devletinin egemenlik alameti olarak kullanılan her türlü işaretin de bu suçun konusunu oluşturacağı kabul edilmiştir. Suçun maddî unsuru, bayrağın aşağılanmasıdır. Bu aşağılama çeşitli suretlerde gerçekleştirilebilir. Madde metninde yer verilen “yırtarak”, “yakarak” kelimeleri, tahkirin gerçekleştiriliş suretleri ile ilgili örnekleri oluşturmaktadır. Maddenin ikinci fıkrasında, millî hâkimiyet alameti olan İstiklal Marşının alenen aşağılanması, ayrı bir suç olarak tanımlanmıştır. Maddenin üçüncü fıkrasında, bu suçların Türk vatandaşı tarafından yabancı bir ülkede işlenmesi ağırlaştırıcı neden olarak kabul edilmiştir” denmektedir.

Maddenin mülga 765 Sayılı Ceza Kanununun 145. maddesinde yer alan eski düzenlemesinde, aleniyet hali suçun unsuru olarak gösterilmemiş ve aleniyet şart koşulmamış olup, bu unsur yeni kanun ile maddeye dahil edilmiştir.

Yine TCK’nın 301. maddesinin 1. fıkrasında “Türklüğü, Cumhuriyeti veya Türkiye Büyük Millet Meclisini alenen aşağılayan kişi...” hükmü bulunmakta, 2. fıkrada ise “Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini, Devletin yargı organlarını, askeri veya emniyet teşkilatını alenen aşağılayan kişi...” hükmü getirilmekte ve her iki hükümde de aleniyetin suçun yapısal unsuru olduğu vurgulanmaktadır.

Maddenin gerekçesinde, “Suçun maddî unsuru aşağılamaktır. Bu aşağılamanın alenen gerçekleşmesi gerekir. Aşağılamak, suçun konusunu oluşturan değerlere duyulan saygınlığı azaltmaya yönelik davranışlardan ibarettir” denilmektedir.

Maddenin mülga 765 Sayılı Ceza Kanununun 159. maddesinde yer alan eski düzenlemesinde de, aleniyet hali suçun bir yapısal unsuru olarak gösterilmiş idi.

Şu halde aleniyet hali suçun maddi unsurudur. Aleniyet sözlük anlamı olarak “Bir şeyin zahir ve meydanda olması, gizli olmayıp göz önünde olması, her şeyin zahir hali ve dış görünüşü demektir. Aleniyet kalabalık sayıda eşhasın aşağılamaya muttali olmalarını mümkün kılan herhangi bir elverişli vasıtanın kullanılması halinde mevcut sayılır (Erman, 1989: 207).

Yine başka bir görüşe göre yerin niteliği aleniyetin kabulü bakımından önemsizdir. Özel bir yer de aleniyetin gerçekleşmesi bakımından uygun olabilir. Önemli olan eylemin belirli olmayan bir çok kişi tarafından algılanabilir nitelikte olmasıdır (Artuk vd., 2013: 1205).

Son olarak TCK'nın 319. maddesinde de aleniyet ibaresine rastlamaktayız. Maddenin 1. fıkrasında “Askerleri veya askeri idareye bağlı olarak görev yapan diğer kişileri kanunlara karşı itaatsizliğe veya yeminlerini bozmaya veya askeri disiplini veya askerlik hizmetine ilişkin görevlerini ihlale yönelten ve tahrik edenler ile kanunlara, yeminlere veya disiplin veya diğer görevlere aykırı hareketleri askerler önünde öven veya iyi gördüğünü söyleyen kimselere...” denilerek suç ve müeyyidesi belirlenmekte, maddenin 2. fıkrasında ise “Fiil aleni olarak işlenmişse...” denilerek suçun ağırlaştırılmış hali düzenlenmektedir.

Maddenin gerekçesinde “Silâhlı kuvvetlerin vatan savunması bakımından kanunlar çerçevesindeki görevlerini gereğince yerine getirebilmeleri için, mensuplarının kanunlara itaat etmeleri ve yeminlerine sadık kalmaları, askerî disiplini sıkı bir şekilde muhafaza etmeleri zorunluluğuna ilişkin toplum yararını korumak amacıyla bu madde getirilmiş bulunmaktadır.

Maddede bu maksatla iki suç yer almaktadır. Her iki suçun faili asker veya sivil olabilir. Bu suçlarla, millî savunma ile ilgili toplum yararı ihlâl edilmiş olmaktadır. Askerler veya askerî idareye bağlı olarak görev yapan diğer kişiler ise suçun konusunu teşkil etmektedirler. Madde kapsamında iki suç tanımına yer verilmiştir. Bunlardan birincisi, askerleri veya askerî idareye bağlı olarak çalışan sivilleri kanunlara itaatsizliğe, yeminlerini bozmaya veya askerî disiplini ihlâl, askerlik hizmetine ilişkin görevlerini keza ihmale yöneltmek veya tahrik etmektir. Fıkra yer alan ikinci suç ise, sözü geçen yöneltme ve tahrik konularını askerlerin önünde övmek veya bunları iyi gördüğünü söylemektir. Her iki fiil de bir tehlike suçu oluşturduklarından yöneltme, tahrik veya övme veya iyi gördüğünü söyleme, suçun oluşması için yeterlidir. Doğal olarak, her tehlike suçunda olduğu gibi, maddenin yorumunda somut tehlike olasılığının varlığı araştırılmalıdır. Ayrıca fiilen bir itaatsizlik neticesinin meydana gelmiş bulunması gerekli değildir.

Maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarında her iki suça ait ortak ağırlaştırıcı nedenler gösterilmiştir. İkinci fıkradan anlaşılacağı üzere suçun oluşması için bir tek kişiye yönelik tahrik yeterlidir” denilmektedir.

Mülga 765 Sayılı Ceza Kanununun aynı hükmü düzenleyen 153. maddesinde aleniyet ile ilgili bir tarif de yer almakta idi. Maddeye göre “fiil, matbuat vasıtasıyla veya herhangi bir propoganda vasıtasıyla; Umumi veya umuma açık bir mahalde ve birden ziyade kimseler huzurunda; toplanılan mahal veya içtimaat iştirak edenlerin

adeti veya toplantının mevzuu ve gayesi itibarıyla hususi mahiyete haiz olmayan bir içtimaada işlenmiş olursa Ceza Kanununun tatbikatında aleni olarak işlenmiş sayılır” demekte idi. Ancak doktrinde ve Yargıtay kararlarında bu tanımın aleniyet içeren tüm Ceza Kanunu hükümlerine mi şamil olduğu yoksa sadece bu hüküme mi uygulanabileceği yönünde tartışmalara yol açan bu tanım yeni düzenlemede kaldırılmıştır.

4.2. Doktrinde Aleniyet Tanımları

Doktrinde aleniyet halinin gerçekleşmesi konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Bir görüşe göre aleniyetin varolabilmesi için suç mahalinin umumi (genel) bir mahal olması yeterlidir. Örneğin bir cadde de gerçekleşen bir fiilde aleniyet unsuru vardır. Başka bir şartın aranmasına gerek yoktur. Fiilin başkaları tarafından görülüp görülmediği, görülebilme imkanı olup olmadığı ya da gece veya gündüz işlenip işlenmediği gibi hususları araştırmaya gerek yoktur. Özel bir mahalde işlenen fiillerde ise kişilerin tedbir almaması nedeniyle üçüncü kişilerce farkedilebiliyorsa aleniyetin kabulü gerekir. Suç mağdur ve diğer üç kişinin huzurunda işlenmiş ise aleniyet vardır (Dönmezer, 1983:172).

Aleniyet sözlük anlamı olarak “Bir şeyin zahir ve meydanda olması, gizli olmayıp göz önünde olması, her şeyin zahir hali ve dış görünüşü demektir. Aleniyet kalabalık sayıda eşhasın suça muttali olmalarını mümkün kılan herhangi bir elverişli vasıtanın kullanılması halinde mevcut sayılır (Erman, 1989: 207).

Çok sayıda kimsenin öğrenmesini sağlayabilecek koşullar altında işlenmiş suçlarda aleniyet vardır (Erem ve Toroslu, 1978: 470).

Yine diğer bir görüşe göre, kamuya açık bir yerde ve birden fazla kişinin huzurunda gerçekleştirilen fiiler alenidir. Bu görüşe göre aleniyetin varolabilmesi için hem suç mahallinin kamuya açık bir yer olması gerekmekte, hem de fiilin birden fazla kişilerin huzurunda gerçekleştirilmesi gerekmektedir (Kıyak, 1961: 918).

Başka bir görüşe göre ise aleniyet hali geniş yorumlanmalı ve müteaddit kişilerin huzurunda işlenen suçlar aleni kabul edilmelidir (Erem, 1985: 612).

Farklı bir başka görüşe göre ise, suç mahallinin niteliği aleniyetin kabulü bakımından önemsizdir. Genel veya özel bir mahal olabilir. Önemli olan fiilin başkaları tarafından algılanabilir şekilde gerçekleştirilmesidir (Çakan, 2008: 1).

Yine bir diğer görüşte ise aleniyet kelimesinden herkesin rahatlıkla girebildiği yerden ziyade, müteaddit kimselerin huzurunda işlenmesi halinde, herkesin rahatlıkla girebildiği bir yer olmasa da suçun oluşabileceği ileri sürülmüştür (Erem ve Toroslu, 1978: 250).

Benzer bir görüşte ise, kalabalık sayıda kişilerin olaya tanık olmalarının mümkün olduğu herhangi bir yerde işlenen bir fiilde, aleniyetin varlığını kabul etmek gerekir. Diğer bir deyişle, olay mahallinin genel veya özel bir yer olması şart değildir. Hatta fiil esnasında kalabalık bir kitlenin bulunması dahi gerekmez. Sadece yerin özelliği itibarıyla orada kalabalık sayıda kişilerin bulunabilmesinin imkan dairesinde olması yeterlidir. Yani olaya mahalli özel bir mekan olsa da, böyle bir durumda geçici olarak umumi bir mahal haline gelmiştir. Örneğin sokağa bakan bir pencereden dışarıya sövmek; bir dükkanın içinde veya kapısında fiili gerçekleştirmek hallerinde

de aleniyet vardır. Ancak mesela dükkan içinde gerçekleştirilen fiil sırasında fail özellikle kapıyı kapatıp içeride az sayıda kişi olduğunu tesbit ettikten sonra eylemini gerçekleştirirse aleniyet hali oluşmayabilir (Erman, 1989: 169).

Yine başka bir görüşe göre yerin niteliği aleniyetin kabulü bakımından önemsizdir. Özel bir yer de aleniyetin gerçekleşmesi bakımından uygun olabilir. Önemli olan eylemin belirli olmayan bir çok kişi tarafından algılanabilir nitelikte olmasıdır (Artuk vd., 2013: 1205).

Aleniyet için temel ölçüt, fiilin gerçekleştiği koşullar itibarıyla belirli olmayan ve birden fazla kişi tarafından algılanabilir olmasıdır. Algılamak, görmek veya duymak şeklinde olabilir. Aleniyetin gerçekleştiğinden söz edebilmek için kesin görülmüş veya duyulmuş olması da şart değildir. Görülebilir veya duyulabilir olması yeterlidir. Bu durum somut olayın niteliğine göre belirlenir (Özbek vd., 2012: 788).

Aleniyetten kasıt, belirsiz sayıda kişilerin eylemi görmeleri veya duymalarına olanak sağlayacak şekilde suçun işlenmesini ifade eder (Tezcan vd., 2013: 684).

Tüm bu açıklamalardan anlaşılacağı üzere, doktrindeki aleniyet konusundaki görüşleri başlıca iki ana başlık altında toplamak mümkündür. Bunlardan birincisi dar anlamda aleniyet, diğeri ise geniş anlamda aleniyet görüşüdür.

Dar anlamda aleniyet görüşünü savunanlar, aleniyet halinin gerçekleşmesi için, suçun kamuya açık bir mahalde ve bir çok kişinin gözü önünde işlenmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar. Diğer bir ifade ile aleniyetin kabul edilebilmesi için her iki unsurda var olmalı, fiil hem kamuya açık bir mahalde hem de bir çok kişinin huzurunda işlenmiş olmalıdır (Kıyak, 1961: 914).

Özel yerlerde işlenen fiil kişilerin tedbir almamaları dolayısıyla üçüncü Şahıslar tarafından farkediliyorsa aleniyet vardır. Olayın başkalan tarafından görülmemesi için özel bir yerde bulunanlar tedbir almışlar ve fakat üçüncü şahıslar alınan bu önlemleri bertaraf ederek olayı görmüşlerse aleniyetin varlığından ve dolayısıyla suçun olduğundan bahsedilemez (Dönmezer, 1983: 171).

Aleniyet kavramının geniş anlamda anlaşılması gerektiğini savunan diğer bir görüş ise, suçun alenen işlenmesinin müteaddit kimselerin huzurunda işlenmesi anlamına geldiğini belirtmektedir. Diğer bir deyişle aleniyet için kamuya açık mahal şartı yoktur. özel bir yer de aleniyet unsurunun gerçekleşmesine müsait bir yer olabilir. Belirli olmayan bir çok kişi -kişiler ferden belirlenmişlerse aleniyet yoktur-tarafından algılanabilen bir hareket, özel bir yerde yapılsa dahi alenidir (Erem, 1985: 612; Artuk, 1994: 41).

Bu açıklamalar karşısında, bu bölümde, Umumi (genel) mahal ve hususi (özel) mahal kavramları üzerinde de biraz durmak gerekecektir. Doktrinde, eski Yargıtay kararları da gözönüne alınarak umumi ve hususi mahal kavramı şu şekilde değerlendirilmektedir. Umumi (genel) mahaller halka açık olup kolaylıkla girilip çıkılabilen yerlerdir. Bu yerler başlıca üç başlık halinde incelenmektedir (Dönmezer, 1983: 147). Bunlardan birincisi nitelikleri itibarıyla umumi mahal sayılan yerlerdir. Bunlar hiçbir şart ve sınırlama olmaksızın herkesin serbestce ve istediği zaman girip çıkabildiği mahallerdir. Örneğin yollar, meydanlar, parklar, gezinti yerleri bu türde yerlerdir. Böyle yerlerde gerçekleşen fiillerde her zaman aleniyet mevcuttur. Bu gibi yerlerde her zaman oradan geçebilecek kimseler olabileceğinden o anda hiç kimse

tarafından suça vakıf olunmamış olsa bile aleniyetin varlığı sözkonusudur. İkinci olarak tahsisleri itibarıyla umumi mahal sayılan yerlerden bahsedilebilir. Bu yerler kamuya tahsis edilmişlerdir ve kabul şartlarını yerine getiren herkesin serbestçe girip çıkabildiği mahallerdir. Örneğin ibadethaneler, okullar, sinemalar, hanlar, hamamlar ve benzeri yerler. Bu yerler kamuya açık oldukları sürece umumi mahal niteliğinde sayılırlar ve orada işlenen fiiller aleni sayılır. Ancak bu yerler kamuya kapalı olduklarında aleni yer vasıflarını kaybederler. Üçüncüsü ise aslında hususi bir mahal olmakla birlikte geçici olarak raslantı sonucu umumi mahal haline gelen yerlerdir. Bunlar aleni yer vasfını raslantısal ve geçici olarak çok sayıda kişinin orada bulunması halinde kazanırlar. Örneğin marketler, mağazalar, otomobiller, otobüsler, cezaevleri, hastaneler bu gibi yerlerdendir.

Hususi (özel) mahal mahaller ise herkesin kolayca girip çıkamadığı özel yerlerdir. Bu yerleri de üç başlık altında incelemek mümkündür (Dönmezer, 1983: 147).

Birincisi umumi bir mahalle komşu olan ve umumi mahalde bulunan kişilerin içerisini kolaylıkla görebilecekleri ve duyabilecekleri, yani duyularıyla içine nüfuz edebilecekleri yerlerdir. Örneğin kapısı açık bir evde dışarıdan görülebilecek ve duyulabilecek bir şekilde eylemin gerçekleştirilmesi halinde, penceresi açık bir odada aynı şekilde eylemin icrası hallerinde böyle mahallerden söz edilebilir. Doktrinde genel görüş, bu tür yerlerde de aleniyetten söz edilebileceği yönündedir.

İkinci olarak, hususi bir mahal içinde bulunmakla birlikte, çevresindeki diğer hususi mahallerde bulunanlar tarafından içinin görülebileceği türde yerlerden bahsedilebilir. Örneğin müşterek avlular, bahçeler, teras ve taraçalar, merdiven ve girişler gibi apartman ortak bölümleri gibi yerler bu tipte mahallerdir. Doktrinde, bu gibi yerlerde işlenen suçlarda da aleniyetin varlığının tartışılması görüşü ağırlıktadır.

Üçüncü olarak ise, kapalı olan ve dışarıdan hiç bir şekilde nüfuz edilemeyen hususi mahallerdir. Bu mahaller özel ve dışarıdan hiç kimsenin içeriye göremeyeceği yerlerdendir. Böyle yerlerde işlenen fiillerde, başkalarının görmesini ve duymasını önleyecek yeterli önlemler varsa aleniyete esas olmazlar. Doktrinde de prensip olarak böyle mahallerde aleniyet halinin söz konusu olamayacağı söylenmektedir. Kanaatimce bir fiilde aleniyet halinin varlığından söz edebilmek için şu ayırımı gidilmelidir: Öncelikle fiilin işlendiği yer dikkate alınmalıdır. Burası bir umumi mahal ise, başka bir şart aranmaksızın aleniyet unsuru oluşmuştur. Diğer bir deyişle, olaya çok sayıda kişinin tanık olması şartını aramaya gerek yoktur. Çünkü umumi mahaller nitelikleri itibarıyla her zaman kişilerin serbestçe girip çıkabildikleri yerlerdir ve prensip olarak buralarda olaya vakıf olabilecek kimselerin her zaman varlığından sözedebiliriz.

Hususi mahalde gerçekleşen bir fiilde ise, aleniyet unsurunun bulunabilmesi için olayın çevrede duyulabilmesine yol açacak çok sayıda kişi tarafından izlenmesi gerekir.

4.3. Yargıtay İçtihatlarında Aleniyet

Yargıtayımız eski kararlarında aleniyetin var olabilmesi için, umumi mahal hususi mahal ayırımı yapmaktaydı. Diğer bir deyişle olay mahallinin özelliğini dikkate alarak aleniyet değerlendirilmekteydi.

Bir kaç eski kararı şu şekilde sıralayabiliriz.

Suç genelev kapısı önünde işlenmiş ve şahit M ve şahit E de sarfedilen sözleri duymuş olmasına nazaran ve olay yeri itibarıyla başkaları tarafından da işitilebileceğine göre aleniyet vardır (4 C. D. 2.12.1954 13331/12704).

Ev içinde vaki hakarete aleniyet unsurunun bulunmayacağına gözetilmemesi yolsuzdur (4.C.D. 15.2.1955 13712/2766).

Tütün tarlasında çalışan ameleler huzurunda ve onların işitebileceği şekilde yapılan hakarete aleniyet mevcuttur (C.U.H. 18.3.1957 30/96).

Oda içinde aleniyet yoktur (2.C.D. 26.3.1957 5713/5045).

Umuma açık bulunan muhtar odasındaki hakarete aleniyet mevcuttur (2.C.D. 2.10.1957 11214/14864).

Bahçede çamaşır sererken herkes tarafından duyulabilecek şekilde yapılan hakarete aleniyet vardır (2.C.D. 1.10.1958 12839/14230).

Kahvehanedeki hakarete aleniyet mevcuttur (2.C.D. 28.1.1958 (19915/1308).

Karakolda görülen vazifenin mahiyeti titbarıyla aleniyet vardır (2.C.D. 15.5.1958 5802/7771).

Otobüs içinde vukubulan hakarete aleniyet mevcuttur (C.U.H. 16.6.1958 49/48) (Kıyak, 1961: 918).

Görüldüğü üzere, Yargıtay eski kararlarında, olay mahallinin umumi mahal, kamuya açık yer olması vurgulanmakta, hususi mahallerde ise aleniyetin genellikle mevcut olmadığı üzerinde durulmaktaydı. Aşağıdaki Genel Kurul Kararı da bunu göstermektedir.

Hakaretin mutlak olarak açık bir mahalde işlenmekle veya iki kimse tarafından işitilmekle alenen vuku bulmuş addedilmeyeceğine, aleniyet unsurunun tekevvünü için bu fiilin umumun gelip geçtiği yollar veya halkın toplandığı, girip çıktığı veyahut her zaman toplanması ve girip çıkması mümkün olan yerler gibi umumi mahallerde ika edilmesi lazımgelmesine ve mahkemece bu hususun tahkik ve tesbit edilmemiş olmasına göre bozmaya uyulması gerekirken ısrar edilmesi yolsuzdur (C.U.H. 4.7.1955 71/67).

Yine Ceza Genel Kurulunun bir başka kararına göre 9.11.1953 3/45-55) aleniyet, herkes tarafından veya bir çok kimse tarafından duyulup görülmüş olmakla değil, duyulup görülebilmek mümkün ve muhtemel olan yerlerde fiilin irtikabı ile tahakkuk eder (Kıyak, 1961: 918).

Yine eski Yargıtay kararlarında “umumiyet” ve “aleniyet” farklı yorumlanmakta ve her umumiyet içeren olayın aleni olmayabileceği vurgulanmakta idi. “Olayın şehir kulübünde meydana geldiği ifade edildiğine göre, buranın umumun girebileceği yerlerden olup olmadığı dolayısıyla umumiyet unsurunun gerçekleşip gerçekleşmediği araştırılmadan eksik inceleme neticesi ve umumiyet unsuru ile aleniyet unsuru karıştırılarak sarhoşluktan mahkumiyet hükmü tesisi, bozmayı gerektirir. (Yargıtay 2. Ceza Dairesi 25.05.1993 tarih,E:1993/5888 - K:1993/6529 (Özbek vd., 2012: 768).

Yargıtayımızın, daha sonraki kararlarında, umumi mahal kavramı daha geniş yorumlanmaya başlanmaktadır.

Örneğin Ceza Genel Kurulunun aşağıdaki kararı daha farklı görülmektedir. "Aleniyet, gerçekte aleniyet unsurunu meydana getiren umumi yerde sanıktan başka bir veya birkaç kişinin bulunması değil ve fakat bir veya birden fazla kişinin umumi yerde işlenen fiili görüp işitebilmesidir. Bu nedenle aleniyet için bir kimsenin umumi yerde bulunması şart olmayıp işlenen suçu görüp işitebilme ihtimali yeterli sayılır.." (YCGK.nun 05.12.1966 tarih ve 276 esas 456 karar sayılı kararı) (www.kararevi.com).

"Devletin Askeri Kuvvetlerini alenen tahkir ve tezyif etmekten sanık Nuran'ın yapılan yargılaması sonunda; mahkumiyetine dair hükmün Yargıtayca incelenmesi sonucu Okulun öğretmenler odasında meydana geldiği anlaşılan olayda aleniyet unsurunun ne şekilde olduğu yeterince tartışılıp değerlendirilmeden yazılı şekilde hüküm tesisi kanuna aykırı, bulunmakla hükmün bozulmasına..." (9. Ceza Dairesi 18.11.2003 tarih ve 2003/2112 E., 2003/2098 K.)

"Okul dersliğinin herkese açık yerlerden olmadığı ve sövme suçunun aleniyet ögesinin oluşmadığı gözetilmeden, yetersiz gerekçeyle TCY.nın 482/2 maddesi yerine 482/3 maddesinin uygulanması, Bozmayı gerektirmiş..." (4. Ceza Dairesi 24.11.2004 tarih ve 2003/11951 E., 2004/11356 K.)

"CMK'nun 157. maddesi gereğince soruşturma evresindeki usul işlemlerinin gizli olduğuna ilişkin yasal düzenleme karşısında; sorgu odasında gerçekleştiği kabul edilen hakaret eyleminde aleniyet unsurunun ne şekilde gerçekleştiğinin denetime olanak sağlayacak biçimde açıklanmaması, yasaya aykırı bulunmakla, hükmün bozulmasına..." (4.Ceza Dairesi 14.5.2012 tarih ve 2010/12749 E., 2012/11233 K.) "Hükümlü olan sanığın cezaevinde görevlilere hakaretinde, aleniyet unsuru gerçekleşmediği gözetilmeden, TCY 125/4 madde ve fıkrasıyla cezanın arttırılması..." (4. Ceza dairesi e. 2009/15657 k. 2009/15096 t. 29.9.2009) (http://www.kazanci.com)

Sanığın atılı hakaret suçunu köyde müştekiye ait ahırın önünde işlediğinin anlaşılması karşısında, sanık hakkında hükmolunan cezanın 5237 Sayılı T.C.K.nun 125/4. maddesince düzenlenen aleniyet sebebiyle artırılması gerektiğinin gözetilmemesi, (2. Ceza dairesi e. 2011/28561 k. 2013/15791 t.12.6.2013) (http://www.kazanci.com).

Sanık, tarla kenarındaki hendekte yakınıncının ineği ile cinsel temasta bulunmuştur. Bu hendeğin, hariçten görünüp görünmediğinin yerinde yapılacak keşifle belirtilmesi ve bu suretle olayda aleniyet unsuru bulunup bulunmadığı saptanması ve sonucuna göre TCK.nun 419. maddesinin uygulanıp uygulanmayacağına takdir gerekir (5. Ceza dairesi e. 1976/1362 k. 1976/1361 t. 28.4.1976; http://www.kazanci.com).

Yargıtayımız son kararlarında suç içeren yazılı belgelerin bir yerden bir yere gönderilmesi halini de aleniyete esas kabul etmemektedir.

Yargıtay 9. CD. 27.03.2000 tarih ve 744/781 sayılı kararında "dava konusu edilen faxın içeriği itibariyle suçun oluşabilmesi için gerekli aleniyet unsurunun ne şekilde gerçekleştiği etraflıca araştırılmadan yazılı şekilde mahkumiyet hükmü tesisi"

gerekçesiyle bozulmasına karar verilmiş, aynı dairenin 24.02.1999 tarih ve 2731/942 sayılı kararında; "sanıkların suç duyurusu dilekçelerini C.Başsavcılığına vermekten ibaret eylemlerinde yüklenen suçun aleniyet unsuru itibariyle oluşmadığı gözetilmeden yazılı düşüncelerle mahkumiyetine karar verilmesi" bozma nedeni yapılmıştır (<http://www.kararevi.com/karars/164407>).

Yine Yargıtay Ceza Genel Kurulu 17.4.2007 ve E:2007/969 K:2007/99 no.lu kararında "Somut olayda sanık DEHAP Hakkari İl Başkanlığına verdiği başvuru dilekçesi ekinde suça konu açıklamaları içeren yazıyı vermiştir. Suça konu belgenin nasıl ele geçirildiği dosya kapsamından anlaşılmamaktadır. Yargıtay uygulamasına göre fax ve suç duyurusu dilekçeleri aleniyet unsurunun gerçekleşmesi için yeterli kabul edilmediğine göre; aleniyet unsurunun oluşmadığının kabulü zorunludur. Bu nedenle suç ve suçluyu övme suçunun unsurları oluşmamıştır" demektedir (www.kararevi.com).

"Devletin Askeri Kuvvetlerini Alenen Aşağılama suçuna yönelik olarak; Suça konu ifadelerin, sanığın Yargıtay C.Başsavcılığına hitaben yazarak göndermiş olduğu dilekçe içinde yer alması karşısında olayda aleniyet unsurunun gerçekleşmediği gözetilmeden yazılı şekilde hüküm tesisi, Kanuna aykırı, sanığın temyiz itirazları bu itibarla yerinde görüldüğünden hükmün bu sebepten dolayı BOZULMASINA..." (9. Ceza Dairesi 7.6.2007 tarih ve 2006/9252 E., 2007/5081 K.).

Karar örneklerini çoğaltmak mümkündür. Genel olarak bakıldığında Yargıtay'ın aleniyet ile ilgili kararlarında umumi mahallerde tereddüt yaşamadığı, diğer mahallerde ise inceleme istediği yönündedir.

5. SONUÇ

Yukarıdaki çalışmamızda, Türk Hukuk Mevzuatında ve özellikle Türk Ceza Kanununda "Aleniyet" kavramının ne ifade ettiğini incelemeye çalıştık.

Ceza Hukukunda aleniyet önemli bir kavramdır ve bahsedildiği gibi bir çok suçta, tipikliğin objektif unsurlarından biri veya nitelikli hal olarak hükümlendirilmektedir.

Gerek Doktrinin ve gerekse Yargıtay kararlarının birleştiği genel görüş, olay mahallinin umumi bir mahal olması durumunda aleniyetin her zaman var sayılması gerektiği, bunun dışında, ise olay yerinin niteliği, eylemin gerçekleştiriliş biçimi, olaya vakıf bulunan kimselerin durumu gibi hususların değerlendirilmesi ile bir sonuca gidilmesi yönündedir.

Bizim düşüncemiz şu yöndedir: Öncelikle kanunkoyucu aleniyet halini neden bir çok suçta, tipikliğin objektif unsurlarından biri veya nitelikli hali olarak öngörmüştür? Bunun temel nedeni bu eylem sonucu oluşan neticenin daha vahim olarak görülmesidir.

Bilindiği gibi suç, hukuka aykırı bir haksız fiildir. Suç olgusunun en temel unsuru haksızlık unsurudur. Tabi ki Kanunilik İlkesi gereği her haksız fiil suç teşkil etmez. Ancak haksız fiil suç teşkil etmese bile, hukukun diğer dallarında yaptırımlarla

karşılır. Ceza hukukuna göre suç kabul edilen haksız fiiler ‘kriminal suç’ olarak adlandırılmaktadır (Hakeri, 2009: 55).

Suç, haksızlık teşkil eden bir fiildir. Fail kişiye veya topluma karşı haksızlık oluşturan bir eylem gerçekleştirmektedir. Dolayısıyla, meydana gelen netice de, bu haksızlığı arttıran veya azaltan bir unsur olabilir (Koca ve Üzülmüş, 2012: 225; Özgenç, 2012: 161).

Suç alenen işlenerek mağdur taraf açısından daha ağır neticeler oluşturmaktadır. Burada mağdur taraf bir özel kişi olabileceği gibi bazı suçlarda olduğu üzere kamu tüzel kişiliği de olabilir. Her durumda eylemin alenen gerçekleştirilmesi hali mağdur taraf üzerindeki olumsuz etkiyi arttıracaktır.

Örneğin bir hakaret suçunu ele alalım. Kısa tanımını ile hakaret bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına yapılan saldırıdır. Suçun alenen işlenmesi ise, bu ana unsurlar üzerinde daha fazla bir tahribat yaratmaktadır. Çünkü mağdura karşı işlenen bu küçültücü fiil çevresinde ve toplum içinde duyulmuş ve etkisini arttırmıştır. Kanunkoyucu bu ağır netice sebebiyle cezada değişikliğe gitmektedir.

Şu halde aleniyet hali incelenirken, bu husus da özellikle dikkate alınmalıdır. Umumi mahallerde gerçekleştirilen fiilerde her zaman aleniyet halinin bulunacağından kuşku yoktur. Ancak kamuya açık olmayan bir mahalde yapılan fiillerde de yukarıda sözü edilen ağır netice bir şekilde meydana gelmiş olabilir. Bu nedenle olay mahallinin niteliği ve olaya vakıf olan kişilerin durumu yanında meydana gelen neticenin derecesi de aleniyetin saptanmasında önemlidir.

Örneğin iki ünlü kişi arasında meydana gelen bir hakaret olayının, hemen akabinde bir şekilde medyaya intikal ettiğini ve milyonlarca kişi tarafından duyulduğunu düşünelim. Burada da ağır bir netice oluşmuştur. Bunu gözardı ederek sadece olay yeri ve orada bulunan kişilerin durumuna göre aleniyetin değerlendirilmesi ne kadar doğrudur? Burada, eylemi gerçekleştiren kişinin bir kusuru olmadığı düşünülebilir. Ancak istenirse de daha ağır bir netice oluşmuştur.

Yeni Ceza Kanunumuzda “olası kast” kavramı bulunmaktadır. Sanık bu neticeyi öngörebiliyorsa aleniyetin varlığından da sözedilebilmelidir.

Yine TCK. 23.maddesi netice sebebiyle ağırlaşmış suçlardan bahsetmektedir. Bir fiilin kastedilenden daha ağır bir netice oluşumuna sebebiyet vermesi halinde, netice bakımından en az taksirle hareket ettiğinin belirlenmesi halinde, kişinin bundan sorumlu tutulabileceği öngörülmektedir.

Sonuç olarak, toplumsal yapının ve teknolojinin hızla değiştiği ve bilgisayar, internet, cep telefonu, sosyal medya gibi olguların sıklıkla telafuz edildiği günümüzde, “Aleniyet” kavramı da daha fazla irdelenmeli ve incelenmelidir.

KAYNAKÇA

- Arıcan, Mehmet (2011),“TCK. Madde 288 saksı çiçeği mi?”,*Ankara Strateji Enstitüsü Dergisi*,<http://www.ankarastrateji.org/yazar/doc-dr-mehmet-arican/tutuklama-ve-yargilamanin-surdurulebilirliigi>, Erişim Tarihi:09 Eylül 2011.
- Arıkan, Baha (1954), “Hakaret Suçlarında İhtilat ve Aleniyet”,*Ankara Baro Dergisi*,<http://www.ankarabarosu.org.tr/Siteler/1944-2010/Dergiler/AnkaraBarosuDergisi/1954-1.pdf>, Erişim Tarihi: 11.02.2014.
- Artuk, Mehmet Emin (1994), “Marmara Üniversitesi Cinsel Taciz Paneli” <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/42/465/5310.pdf>, Erişim Tarihi: 11.02.2014.
- Artuk, Mehmet Emin,Gökçen, Ahmet,Yenidünya, A. Caner (2013), *Ceza Hukuku Özel Hükümler*,Adalet Yayınevi,Ankara.
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (1950), "Adil yargılanma hakkı".
- Bayraktar, Köksal (1977), *Suç İşlemeye Tahrik Cürümü*,İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Bilge, Necip (1978), *Medeni Usul Hukuku*, Sevinç Matbaası, Ankara.
- Çakan,Cansu (2008), “Genel Ahlaka Karşı Suçlar”, http://www.turkhukuksitesi.com/makale_847.htm, Erişim Tarihi: 12.01.2014.
- Devellioğlu, Ferit (1993),*Osmanlıca Türkçe Lugat*, Aydın Kitabevi, Ankara.
- Donay, Süheyl (2007), *Türk Ceza Kanunu Şerhi*,Beta Yay., İstanbul.
- Dönmezer, Sulhi (1983), *Ceza Hukuku Özel Kısım*, Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Erem, Faruk veToroslu, Nevzat (1978), *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*,Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Erem, Faruk (1985), *Humanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*,Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Erman, Sahir (1989), *Hakaret ve Sövme Fiilleri*,Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Hafızoğlu, Zeki veKetizmen, Muammer (2008), “Hayata Karşı Suçlar”,*Ankara Baro Dergisi*, 66(1): 143-154.
- Hakeri, Hakan (2012), *Ceza Hukuku Genel Hükümler*,Seçkin Yay., Ankara.
- Kıyak, Fahrettin (1961), “Suç İşlemeye Tahrik Cürümleri”,*Ankara Adalet Dergisi*, s. 9-103.
<http://www.kararevi.com/karars/164407>, Erişim Tarihi: 12.03.2014.
- Koca, Mahmut veÜzülmez, İlhan (2012), *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*,Seçkin yayınevi, Ankara.
- Konca, Nesibe Kurt (2009), *Medeni Usul Hukukunda Aleniyet İlkesi*,Adalet Yay., İstanbul.

- OkuyucuE., Güneş (2010),“Soruşturmanın Gizliliği”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 59(2): 243-275.
- Önder, Ayhan (1994), *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Önen, Ergun (1979), *Medeni Yargılama Hukuku*, Sevinç Matbaası, Ankara.
- Özbek, Veli Özer, Kanbur, Mehmet Nihat, Doğan, Koray, Bacaksız, Pınar ve Tepe, İlker (2012), *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Seçkin Yayınevi, İzmir.
- Özbek, Veli Özer, Kanbur, Mehmet Nihat, Doğan, Koray, Bacaksız, Pınar ve Tepe, İlker (2012), *Ceza Muhakemesi Hukuku*, Seçkin Yayınevi, İzmir.
- Özgenç, İzzet (2013), *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Öztürk, Bahri (2010), *Ceza Muhakemesi Hukuku*, Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Pekcanitez, Hakan (2000), “Adil Yargılama Hakkının Unsuru Olarak Aleniyet İlkesi”, *Yargı Reformu Sempozyumu*, İzmir 2000.
- Soyaslan, Doğan (2006), *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Yetkin Yayınları, Ankara.
- Tezcan, Durmuş, Erdem, Mustafa Ruhan ve Önok, R. Murat (2013), *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982), 36 "Hak arama hürriyeti".
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982), 141 "Duruşmaların açık ve kararların gerekçeli olması".
- Yaşar, Osman, Gökcan, Hasan Tahsin ve Artuç, Mustafa (2010), “Yorumlu Uygulamalı Türk Ceza Kanunu” C. VI, Adalet Yayınevi, Ankara.
- Zafer, Hamide (2013), *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Beta Yayınevi, İstanbul.
- 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu (2004), md. 84, 125, 130, 190, 213-217, 219, 225, 226, 264, 285, 288, 299, 300, 301, 319.
- 765 Sayılı mülga Türk Ceza Kanunu (1926), md. 480, 311, 312, 241, 253, 158, 145, 159, 153.
- 5271 Sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu (2004), md. 183, 182.
- 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (2011), 28 “Aleniyet ilkesi”.
- 5187 Sayılı Basın Kanunu (2004), 19 “Yargıyı etkileme”.

Assist Prof. Dr. Fehmi Şener Gülseren received his PhD in Law at University of Istanbul. Between 1976 and 1978 he worked as judge in Turkey. Between 2004 and 2006 he worked as lecturer at Dokuz Eylül University in Izmir. Currently he works as senior lecturer at the Law Faculty of European University of Lefke.

Yrd. Doç. Dr. Fehmi Şener Gülseren, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden 1975 yılında mezun oldu. 1990 yılında aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsünde doktorasını tamamladı. 1976-1998 yılları arasında yurdun çeşitli bölgelerinde hakimlik hizmeti yaptı. 2001-2004 tarihleri arasında D.E.Ü Hukuk Fakültesi Adalet Meslek Y.O.nda öğretim Görevlisi olarak çalıştı. Halen Lefke Avrupa Üniversitesi Hukuk Fakültesinde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.